

**Міністерство освіти і науки України
Житомирський державний університет імені Івана Франка**

**Укладач:
Інна Коновальчук**

**ЗБІРНИК ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ З ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ
«ПЕДАГОГІЧНА МАЙСТЕРНІСТЬ ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ»**

для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Галузь знань А Освіта

Спеціальність А3 Початкова освіта

Житомир – 2026

Рекомендовано до друку рішенням вченої ради Житомирського державного університету імені Івана Франка (протокол № 3 від 30 січня 2026 року)

Рецензенти:

Березюк Ю.В. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри природничих та соціально-гуманітарних дисциплін Житомирського медичного інституту Житомирської обласної ради;

Плахотнюк Н.П. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теоретичної та прикладної лінгвістики Державного університету «Житомирська політехніка»;

Коновальчук І.І.– доктор педагогічних наук, завідувач кафедри теорії та методик дошкільної й інклюзивної освіти Житомирського державного університету імені Івана Франка.

Збірник тестових завдань з освітньої компоненти «Педагогічна майстерність вчителя початкових класів» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, галузі знань А Освіта, спеціальності А3 Початкова освіта / укладач Коновальчук І.М. Житомир: Вид-во ЖДУ імені Івана Франка, 2026. 61 с.

У збірнику подано тестові завдання для самоконтролю та перевірки знань з обов'язкової освітньої компоненти «Педагогічна майстерність вчителя початкових класів». Запропоновані матеріали сприятимуть ефективній підготовці до практичних занять, модульних контрольних робіт і заліку. Видання адресоване здобувачам вищої освіти спеціальності А3 Початкова освіта денної та заочної форм навчання, а також викладачам.

ЗМІСТ

Вступ	4
Тестові завдання до модуля 1 «Педагогічна діяльність і педагогічна майстерність»	6
Тестові завдання до модуля 2 «Майстерність педагогічної взаємодії вчителя початкової школи»	29
Відповіді	55
Список рекомендованої літератури	59

ВСТУП

Збірник тестових завдань розроблено для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за галуззю знань А Освіта, спеціальності АЗ Початкова освіта. Освітня компонента «Педагогічна майстерність вчителя початкових класів» є складовою професійної підготовки майбутніх педагогів, спрямованою на формування ключових компетентностей, необхідних для успішної професійної діяльності в умовах сучасної початкової школи.

Тестові завдання, інтегровані у зміст збірника, виконують діагностичну, навчальну та мотиваційну функції, дозволяючи оцінити рівень теоретичних знань з педагогічної майстерності, виявити здатність до аналізу типових професійних ситуацій, прийняття обґрунтованих педагогічних рішень, рефлексії власної діяльності, стимулювати розвиток педагогічного мислення, творчого підходу, комунікативної культури та професійної самосвідомості майбутнього вчителя початкових класів.

Тестові завдання, розроблені в межах освітньої компоненти «Педагогічна майстерність вчителя початкових класів», охоплюють широкий спектр теоретичних і практичних питань, що формують професіоналізм, педагогічну культуру та майстерність майбутнього вчителя. Їх зміст структуровано за двома модулями: «Педагогічна діяльність і педагогічна майстерність» та «Майстерність педагогічної взаємодії вчителя початкової школи». У фокусі – становлення педагогічної професії, сутність і структура педагогічної діяльності, базові компетентності та професійно-особистісні якості вчителя, компоненти педагогічної майстерності, педагогічна техніка, культура мовлення, етика й такт, а також психолого-педагогічні умови ефективної взаємодії з учнями початкових класів. Особлива увага приділяється технологіям організації педагогічної взаємодії, профілактиці та вирішенню конфліктів, розвитку комунікативної культури, емоційної саморегуляції та запобіганню професійному вигоранню. Такий комплексний підхід забезпечує цілісне уявлення про педагогічну майстерність як інтегративне професійне явище, що поєднує знання, уміння, особистісні якості та мистецтво взаємодії.

Тестування педагогічної майстерності у межах освітньої компоненти не обмежується стандартизованими завданнями, а передбачає також елементи самооцінювання, що охоплюють професійну спрямованість, педагогічні здібності, техніку, комунікативні, організаторські та дослідницькі навички.

Типологія тестових завдань, представлена у збірнику, охоплює завдання з вибором однієї правильної відповіді (перевірка знань термінів, понять, фактів, нормативних положень), завдання з множинним вибором (аналіз комплексних педагогічних ситуацій), завдання на встановлення відповідності (систематизація та логічне узгодження педагогічних понять і дій), завдання на послідовність (алгоритмізація професійних дій – етапи уроку, діагностики, рефлексії), ситуаційні завдання (аналіз педагогічних ситуацій, етична оцінка, педагогічне прогнозування), відкриті завдання з короткою відповіддю (формулювання власних суджень, аргументація, застосування теоретичних знань у практичному контексті) тощо. Збірник укладено з урахуванням компетентнісного підходу, вимог освітніх стандартів та професійного профілю вчителя початкових класів,

що забезпечує комплексне оцінювання знань, умінь і професійного мислення здобувачів освіти.

Запропоновані тестові завдання спрямовані не лише на перевірку знань, а й на розвиток професійного мислення, рефлексії та здатності до педагогічного аналізу. Вони створюють умови для усвідомленого засвоєння змісту освітньої компоненти, сприяють формуванню ключових компетентностей майбутнього вчителя початкових класів і можуть бути використані як у процесі поточного контролю, так і для самостійної підготовки здобувачів освіти. Збірник орієнтований на підтримку якісної професійної підготовки, формування педагогічної майстерності та утвердження гуманістичних цінностей у майбутній професійній діяльності.

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ ДО МОДУЛЯ 1
«ПЕДАГОГІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ І ПЕДАГОГІЧНА МАЙСТЕРНІСТЬ»

Тема 1. Діяльність учителя початкових класів у вимірах професіоналізму, педагогічної культури та майстерності.

1. Професія – це ...

- а) соціальний статус, що формується незалежно від трудової активності;
- б) сфера зайнятості, яка не потребує спеціальної освіти, але дозволяє отримувати дохід;
- в) певний вид трудової діяльності, який характеризується сукупністю вимог до людини;
- г) особиста схильність до певного виду діяльності, що приносить задоволення;
- д) спосіб самореалізації, який не передбачає суспільного визнання чи відповідальності.

2. Назвіть 5 типів професій за предметом праці:

- а) людина – техніка, людина – природа, людина – мистецтво, людина – інформація, людина – людина;
- б) людина – техніка, людина – знакова система, людина – природа, людина – людина, людина – художній образ ;
- в) людина – природа, людина – техніка, людина – людина, людина – емоції, людина – символи;
- г) людина – людина, людина – техніка, людина – природа, людина – мистецтво, людина – інтелект;
- д) людина – знакова система, людина – техніка, людина – природа, людина – людина, людина – уява.

3. Професійна діяльність педагога – це ...

- а) особливий вид соціальної діяльності, спрямований на передачу від старшого покоління молодшому накопиченого людством: досвіду, культури, створення умов для їх особистісного розвитку і підготовки до виконання певних соціальних ролей у суспільстві;
- б) комплекс дій, що реалізуються в межах освітньої установи без обов'язкового впливу на особистість учня;
- в) система педагогічних технологій, орієнтована виключно на засвоєння навчального матеріалу;
- г) спонтанна комунікація з учнями, що базується на інтуїції та особистому досвіді педагога;
- д) адміністративно-організаційна активність, спрямована на забезпечення функціонування навчального закладу.

4. Педагогічна діяльність – це ...

- а) цілеспрямована педагогічна взаємодія з учнями, спрямована на їх навчання, виховання, розвиток і формування особистості
- б) інтелектуальна, творча діяльність, що здійснюється педагогами і спрямована на навчання, виховання та розвиток особистості;
- в) свідома, цілеспрямована активність людини, спрямована на зміну або пізнання навколишнього світу, що регулюється внутрішніми мотивами та зовнішніми цілями;

г) інтегрована здатність особистості, що формується в процесі навчання та досвіду, і включає знання, уміння, навички, цінності, ставлення та здатність застосовувати їх у практичній діяльності;

д) правильної відповіді немає.

5. З наведеного переліку груп педагогічних категорій виберіть компоненти педагогічної діяльності:

а) Мету, мотиви, об'єкт, суб'єкт, функції, засоби та результат;

б) професійні знання, професійні здібності;

в) гуманістична спрямованість, професійні знання, педагогічні уміння;

г) педагогічні знання, педагогічна техніка, педагогічні задатки, педагогічні здібності;

д) комунікація, самореалізація, рефлексія.

6. Суб'єктами педагогічної діяльності у закладі загальної середньої освіти є:

а) професіоналізм педагога;

б) батьки;

в) колектив класу;

г) учитель;

д) учні.

7. Професіоналізм учителя – це...

а) сукупність раціональних засобів, умінь та особливостей поведінки вчителя, спрямованих на ефективну реалізацію обраних ним методів і прийомів навчально-виховної роботи з учнем, учнівським колективом відповідно до мети виховання, об'єктивних та суб'єктивних їх передумов

б) сукупність досягнутих індивідом теоретичних знань, практичного досвіду і професійних навиків у визначеній поділом праці сфері людської діяльності;

в) педагогічно грамотне спілкування у складних ситуаціях, уміння знайти педагогічно доцільний і ефективний спосіб впливу, почуття міри, швидкість реакції;

г) одна із форм суспільної свідомості, складова частина духовної культури людства;

д) правильної відповіді немає.

8. Із наведеного переліку оберіть основні компоненти професіоналізму вчителя початкової школи:

а) знання історії педагогіки, участь у шкільних святах, володіння іноземною мовою;

б) вміння користуватися офісними програмами, участь у позашкільних заходах, знання шкільної документації;

в) педагогічна компетентність, морально-етичні якості, комунікативні навички, саморозвиток і самовдосконалення, адаптивність та гнучкість;

г) знання класичних творів, досвід роботи понад 10 років, участь у методичних об'єднаннях;

д) вміння організовувати дозвілля дітей, знання історії освіти, участь у конкурсах.

9. Зміст обов'язкових професійних знань для вчителя початкових класів складають:

а) знання методики навчання, вікових особливостей дітей, основ педагогіки;

- б) знання історії педагогіки, володіння іноземною мовою;
- в) знання філософії, соціології, логіки;
- г) знання методології наукової діяльності;
- д) екологічні та економічні знання.

10. Вимоги до педагога за В.О. Сухомлинським.

- а) дотримання етичних норм та стандартів професійної поведінки, підвищення кваліфікації та професійний розвиток;
- б) любов до власної справи, висока кваліфікація, творчий підхід до навчання й виховання, високі моральні якості;
- в) знання основ педагогіки, психології, етики;
- г) уміння оптимізувати зміст навчального матеріалу, вміння користуватися офісними програмами;
- д) участь у методичних об'єднаннях, досвід педагогічної роботи, володіння іноземною мовою.

11. Педагогічна культура – це ...

- а) гармонія високорозвиненого педагогічного мислення, знань, почуттів і професійної творчої діяльності, що сприяє ефективній організації педагогічного процесу;
- б) комплекс якостей особистості, що забезпечують високий рівень самоорганізації професійної діяльності вчителя;
- в) творчий рівень професійно-педагогічної діяльності педагога;
- г) самоорганізуюча система у структурі особистості, де системоутворюючим фактором виступає гуманістична спрямованість, яка дозволяє доцільно вибудувати педагогічний процес;
- д) цілеспрямована взаємодія з учнями, спрямована на їх навчання, виховання, розвиток і формування особистості.

12. Професійна компетентність вчителя – це ...

- а) динамічна комбінація знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей, інших особистих якостей, що визначає здатність особи успішно соціалізуватися, провадити професійну та/або подальшу навчальну діяльність
- б) коло повноважень будь-якої посадової особи чи органу; володіння знаннями, досвідом у певній галузі;
- в) певний вид трудової діяльності, який характеризується сукупністю вимог до людини;
- г) сукупність особистісних якостей учителя, загальної культури та кваліфікаційних знань, умінь, методичної майстерності, гармонійна інтеграція яких в педагогічній діяльності дає оптимальний результат;
- д) високе (професійне) володіння певним фахом, справою (професією).

13. Педагогічна майстерність – це ...

- а) професійне вміння оптимізувати всі види навчально-виховної діяльності, спрямувати їх на всебічний розвиток та удосконалення особистості, що забезпечує високу організацію педагогічного процесу;
- б) комплекс властивостей особистості, що забезпечує самоорганізацію високого рівня професійної діяльності на рефлексивній основі;

- в) наука про спеціально організовану цілеспрямовану і систематичну діяльність з формування людини, про зміст, форми і методи виховання, освіти та навчання;
- г) сукупність раціональних засобів, умінь та особливостей поведінки викладача, спрямованих на ефективну реалізацію обраних ним методів і прийомів навчально-виховної роботи з учнем, учнівським колективом відповідно до мети виховання, об'єктивних та суб'єктивних їх передумов;
- д) спрямованість на особистість іншої людини, утвердження словом і працею найвищих духовних цінностей, моральних норм поведінки і стосунків.

14. Професіограма вчителя – це ...

- а) перелік вимог, що пред'являються до його особистості, здібностей, майстерності та психолого-фізичних можливостей;
- б) знання та вміння, необхідні для виконання трудових функцій вчителя початкових класів, таких як надання методичної допомоги колегам, узагальнення досвіду тощо;
- в) якості, якими повинен володіти вчитель, наприклад, бути активним, комунікабельним, толерантним, вольовим, впевненим у собі;
- г) перелік конкретних функцій, які має виконувати вчитель;
- д) правильної відповіді немає.

15. Протипоказаннями до педагогічної роботи вчителя початкових класів є:

- а) активність, впевненість організованість;
- б) толерантність, емпатія, справедливість;
- в) педагогічна етика, комунікативність, інноваційність;
- г) неорганізованість, невірноваженість, ригідність мислення;
- д) справедливість, чуйність, гумор.

16. Хто може претендувати на посаду вчителя.....

- а) має педагогічну освіту, вищу освіту та/або професійну кваліфікацію;
- б) громадянин України, який досяг двадцяти одного року, проживає в Україні протягом останніх п'яти років.
- в) особа, що володіє моральними якостями, які дають змогу виконувати професійні обов'язки (відповідно до ч. 2 ст. 54 Закону України «Про освіту»);
- г) особа, що вільно володіє державною мовою – для громадян України, або володіє державною мовою в обсязі, достатньому для спілкування – для іноземців та осіб без громадянства;
- д) особа, що пройшла обов'язкові профілактичні медичні огляди і за їх результатами фізичний та психічний стан здоров'я дає їй змогу виконувати професійні обов'язки.

17. Назвіть основні функції педагогічної діяльності вчителя ...

18. Назвіть труднощі педагогічної діяльності:

- об'єктивні – безпосередньо пов'язані з педагогічною діяльністю, але не залежить від учителя ...
- об'єктивно-суб'єктивні – що залежать як від самого педагога, так і від інших факторів ...
- суб'єктивні – залежать від особливостей особистості педагога ...

19. Назвіть основні частини професіограми: ...

20. Яка головна мета професійної діяльності вчителя початкових класів? ...

21. Установіть відповідність між вимірами професійної діяльності вчителя та їх характеристиками:

Вимір діяльності	Характеристика
1. Особистісний	а) виявляється у здатності до саморефлексії, емоційної стабільності та педагогічної етики.
2. Професійно-компетентнісний	б) включає знання предмета, методикою викладання, здатність до педагогічного прогнозування.
3. Комунікативний	в) передбачає вміння налагоджувати ефективну взаємодію з учнями, батьками, колегами.
4. Організаційний	г) відображає здатність планувати, структурувати та керувати навчальним процесом.
5. Креативний	д) виявляється у здатності до нестандартного мислення, створення оригінальних педагогічних рішень.

22. Позначте всі правильні варіанти, які характеризують професійну діяльність учителя початкових класів:

- а) здатність до педагогічного прогнозування та прийняття рішень у складних освітніх ситуаціях;
- б) володіння навичками художнього читання та музичного супроводу уроків;
- в) дотримання етичних норм, толерантність і повага до особистості учня;
- г) уміння організувати навчальне середовище з урахуванням вікових особливостей дітей;
- д) застосування авторитарного стилю управління для забезпечення дисципліни.

23. Позначте всі ознаки професіоналізму сучасного вчителя початкових класів:

- а) здатність інтегрувати психолого-педагогічні знання у практичну діяльність;
- б) володіння навичками рефлексії та самокорекції професійних дій;
- в) використання виключно традиційних методів навчання;
- г) уміння адаптувати навчальний процес до індивідуальних потреб учнів;
- д) ігнорування емоційного стану учнів задля збереження дисципліни.

24. Під час уроку учень постійно відволікається, не виконує завдання, заважає іншим. Учитель каже: «Скільки можна! Якщо ти не хочеш вчитися – сиди мовчки, мені ніколи з тобою возитися». Учень опускає очі, а в класі відчувається емоційне напруження. Який аспект професіоналізму вчителя був порушений у цій ситуації?

- а) здатність до педагогічного прогнозування;
- б) володіння методикою навчання;
- в) етична культура та педагогічна відповідальність;
- г) знання вікових особливостей учнів;
- д) техніка мовлення.

Тема 2. Педагогічна майстерність учителя та її елементи.

1. Педагогічна майстерність – це ...

- а) комплекс властивостей особистості, що забезпечує самоорганізацію високого рівня професійної діяльності на рефлексивній основі;
- б) творчий рівень професійно-педагогічної діяльності педагога;
- в) педагогічно грамотне спілкування у складних ситуаціях;
- г) використання дидактичних інноваційних технологій в навчально-виховному процесі;
- д) професійне вміння оптимізувати всі види навчально-виховної діяльності, спрямувати їх на всебічний розвиток та удосконалення особистості, що забезпечує високу організацію педагогічного процесу.

2. З наведеного переліку виберіть елементи педагогічної майстерності (за І. Зязюном):

- а) гуманістична спрямованість педагогічної діяльності, ціннісні орієнтації викладача, уміння взаємодіяти, емпатія;
- б) відповідальність, щирість тону, педагогічні здібності, професійна компетентність;
- в) гуманістична спрямованість, професійна компетентність, педагогічні здібності, педагогічна техніка;
- г) педагогічна інтуїція, педагогічна техніка, педагогічні здібності, професіоналізм;
- д) педагогічна техніка, педагогічні здібності, професіоналізм, педагогічна імпровізація.

3. Гуманістична спрямованість діяльності вчителя:

- а) спрямованість на особистість іншої людини, утвердження словом і працею найвищих духовних цінностей, моральних норм поведінки;
- б) негативне ставлення до педагогічної діяльності;
- в) система роботи вчителя в проведенні різних форм роботи з учнями;
- г) глибокі професійні знання, навички та вміння, професіоналізм у галузі психології та педагогіки, досконала методика здійснення навчально-виховних заходів;
- д) здатність до спілкування, до встановлення контактів і зв'язків.

4. Який елемент педагогічної майстерності визначається ідеалами, інтересами, ціннісними орієнтаціями:

- а) педагогічні знання;
- б) педагогічні здібності;
- в) гуманістична спрямованість;
- г) педагогічні вміння;
- д) педагогічна техніка.

5. Професійна компетентність педагога – це ...

- а) знання основ навчально-виховного процесу та управління навчальним закладом;
- б) знання та вміння вирішення конфліктних ситуацій;
- в) сукупність необхідних особистісних якостей, загальної культури та кваліфікаційних знань, умінь, практичних навичок, способів мислення, методичної майстерності, гармонійна інтеграція яких в педагогічній діяльності дає оптимальний результат;

- г) набута здатність реалізовувати в педагогічній діяльності систему необхідних особистісних якостей, загальної культури, кваліфікаційних знань і умінь, практичних навичок, способів мислення, методичної майстерності;
- д) система наукових знань, практичних умінь і навичок, способів діяльності і мислення, якими учням необхідно опанувати в процесі навчання.

6. Здібність до педагогічної діяльності – це ...

- а) конкретний інструментарій, навички та вміння організації та проведення різноманітних навчально-виховних заходів;
- б) сукупність індивідуально психологічних особливостей особистості вчителя, що відповідають вимогам педагогічної діяльності та визначають успіх в оволодінні цією діяльністю;
- в) окремі акти педагогічної діяльності, здійснювані людиною на високому рівні;
- г) здатність до вольової дії і логічного переконання;
- д) здатність вчителя до безпосереднього емоційно-вольового впливу на учнів.

7. До педагогічних здібностей належать:

- а) винахідливість, емоційність, самовпевненість;
- б) педагогічна спостережливість, творче мислення, здібність до передачі знань;
- в) здатність до співпереживання, розуміння, підтримки;
- г) розуміння учнів, педагогічна інтуїція, прямолінійність;
- д) експресивність, емпатійність, креативність.

8. Здатність контролювати себе, володіти ситуацією – це ...

- а) педагогічний оптимізм;
- б) спостережливість;
- в) емоційна стійкість;
- г) професійно-педагогічний потенціал;
- д) емпатійність.

9. Здібності, які сприяють налагодженню оптимальних стосунків з учнями, їхніми батьками, колегами по роботі – це ...

- а) комунікативні здібності педагога;
- б) перцептивні здібності педагога;
- в) дидактичні здібності педагога;
- г) організаторські здібності педагога;
- д) експресивні здібності педагога.

10. Вміння організовувати учнів, захопити їх різними видами суспільно корисної діяльності, створити колектив і зробити його інструментом формування особистості – це ...

- а) експресивні здібності педагога;
- б) перцептивні здібності педагога;
- в) дидактичні здібності педагога;
- г) організаторські здібності педагога;
- д) комунікативні здібності педагога.

11. Психологічна стійкість у професійній діяльності:

- а) позитивне емоційне ставлення до себе, дітей, праці;
- б) негативні емоції;
- в) мінорний тон;

- г) емоційні переживання;
- д) професійна проникливість.

12. Самовиховання вчителя – це:

- а) організація позакласної діяльності учнів початкової школи;
- б) формування людиною своєї особистості відповідно до свідомо поставленої мети;
- в) участь у навчально-виховній діяльності;
- г) організація роботи з батьками учнів;
- д) здатність активно впливати на іншу особистість.

13. Педагогічна техніка – це ...

- а) володіння комплексом прийомів, який допомагає вчителеві глибше, яскравіше, талановитіше виявити себе і досягти оптимальних результатів у роботі;
- б) чутливість до людини і до особистості, комунікативність, перцептивність, динамічність, емоційна стабільність, оптимістичне прогнозування і креативність;
- в) конкретний інструментарій, навички та вміння організації та проведення різноманітних навчально-виховних заходів;
- г) будується на основі ціннісних орієнтацій (на себе на засоби педагогічного впливу, на вихованця, на мету педагогічної діяльності);
- д) здатність до творчості, спроможність генерувати незвичні ідеї, відходити від традиційних схем, швидко розв'язувати проблемні ситуації.

14. Вміння використовувати психофізичний апарат як інструмент виховного впливу, прийом володіння собою (власним організмом, настроєм, мовленням, увагою і уявою) і впливу на інших (вербальними і невербальними засобами) — це ...

- а) педагогічна майстерність;
- б) педагогічна техніка;
- в) професійна здатність;
- г) професійна компетентність;
- д) професійна характеристика.

15. Створення внутрішнього переживання особистості, психологічне налаштування вчителя на майбутню діяльність через вплив на розум, волю, почуття – це ...

- а) внутрішня техніка;
- б) зовнішня техніка;
- в) навіювання;
- г) комунікативний процес;
- д) пантоміміка.

16. Зовнішня техніка педагога – це ...

- а) створення внутрішніх переживань особистості, психологічне налаштування педагога на майбутню діяльність через вплив на розум, волю, почуття;
- б) втілення внутрішнього переживання педагога в його тілесній природі, що виявляється в міміці, голосі, мовлення, голосі, рухах, пластиці;
- в) володіння комплексом прийомів, який допомагає глибше виявити себе;
- г) фрагмент педагогічної діяльності, що містить суперечності між досягнутим і бажаним рівнем вихованості учнів і колективу;

д) здатність не лише відчувати, а й виявляти свою уважність і симпатію, вміння приймати іншого навіть тоді, коли не схвалюєш його вчинки, готовність підтримати інших.

17. Елементом зовнішньої техніки вчителя є:

- а) вербальні (мовні) засоби;
- б) засоби педагогічного впливу (програма, заходи, способи їх пред'явлення);
- в) матеріальні (обладнання, меблі, ТЗН);
- г) нематеріальні (методи, прийоми, форми роботи з учнями);
- д) здатність володіти собою, зберігати самоконтроль, здійснювати саморегуляцію за будь-якої ситуації.

18. Невербальне спілкування – це ...

- а) засіб комунікації між людьми, які перебувають чи перебували в різних обставинах, у різних місцях, живуть або жили в різні історичні періоди, через умовне відображення цих звуків на письмі;
- б) обмін інформацією між людьми за допомогою немовних комунікативних елементів;
- в) процес взаємообміну інформацією за допомогою мови;
- г) створення стану готовності до виконання певної діяльності;
- д) засіб безпосередньої комунікації в присутності обох сторін.

19. Створення вчителем потрібних або бажаних станів, тобто таких, які забезпечують ефективність його дій називають ...

- а) саморегуляцією;
- б) психологічним налаштуванням;
- в) психологічною розрядкою;
- г) емоційним налаштуванням;
- д) самопрезентацією.

20. Для елементарного рівня оволодіння педагогічною майстерністю характерні:

- а) володіння лише окремими професійними якостями та основами педагогічної діяльності;
- б) педагогічні дії вчителя, що гуманістично зорієнтовані, відносини з учнями і колегами розвиваються позитивно, добре засвоєно предмет викладання, методично впевнено і самостійно організовано навчально-виховний процес на занятті;
- в) чітка спрямованість дій вчителя, їх висока якість, діалогічна взаємодія у спілкуванні, самостійне планування та організація власної діяльності на тривалий час з основним завданням розвинути особистість учня;
- г) ініціативність педагога і творчий підхід до організації професійної діяльності, самостійне конструювання оригінальних педагогічних доцільних прийомів взаємодії, будувати діяльність на основі рефлексивного аналізу;
- д) ініціативність, творчість у професійній діяльності. педагог самостійно конструює оригінальні, педагогічно доцільні прийоми й способи взаємодії.

21. У чому полягає відмінність педагогічних здібностей від педагогічних умінь ...

22. Оригінальний і високоефективний підхід учителя до навчально виховних завдань, забезпечення теорії і практики виховання й навчання – це ...

23. Здатність аналізувати власний психічний стан, осмислення передумов, закономірностей і механізмів власної діяльності, соціального і індивідуального способу існування, самоаналіз, це – ... здібності вчителя.

24. Професійна проникливість, пильність, педагогічна інтуїція, вміння розпізнавати емоції учнів та правильно обирати методи їх корекції – це ... здібності вчителя.

25. Здібності передавати учням навчальний матеріал доступно, зрозуміло, викликати у них активну самостійну думку, організовувати їхню самостійну діяльність, керувати їхньою пізнавальною активністю – це ... здібності вчителя.

26. Установіть відповідність між елементами педагогічної майстерності та їх характеристиками:

Елемент майстерності	Характеристика
1. Педагогічна техніка	а) уміння аналізувати освітні ситуації, прогнозувати наслідки та приймати обґрунтовані рішення.
2. Професійне мовлення	б) виявляється у здатності до нестандартного мислення, створення оригінальних педагогічних рішень.
3. Емоційна врівноваженість	в) володіння точним, логічним, виразним і етично коректним мовленням у навчальному процесі.
4. Гуманістична спрямованість	г) сукупність прийомів, що забезпечують ефективну взаємодію з учнями: міміка, жести, інтонація.
5. Педагогічне мислення	д) здатність контролювати власні емоції та підтримувати позитивний емоційний клімат у класі.

27. Позначте всі правильні твердження, які характеризують елементи педагогічної майстерності вчителя:

а) педагогічна техніка включає володіння голосом, мімікою, жестами та інтонацією

б) емоційна врівноваженість не є обов'язковою для професійної діяльності вчителя

в) професійне мовлення передбачає точність, логічність, виразність і етичність

г) гуманістична спрямованість виявляється у повазі до особистості учня та підтримці його розвитку

д) педагогічне мислення полягає у здатності до аналізу, прогнозування та прийняття обґрунтованих рішень

28. Оберіть твердження, які розкривають зміст гуманістичної спрямованості педагогічної діяльності:

а) вчитель орієнтується на розвиток індивідуальних здібностей кожного учня;

б) педагогічна взаємодія базується на принципах поваги, довіри та співпраці;

в) основним завданням учителя є забезпечення жорсткого контролю та дисципліни;

- г) гуманістична спрямованість передбачає врахування емоційного стану учня та підтримку його самовираження;
- д) вчитель має право ігнорувати потреби учня, якщо вони не відповідають навчальній програмі.

29. На уроці природознавства учень запитує: «А чому взимку дерева без листя?» Учитель відповідає: «Це не по темі. Ми зараз вивчаємо тварин. Не відволікайся». Після цього учень замовкає, а інші діти перестають ставити запитання. Який елемент педагогічної майстерності був порушений у цій ситуації?

- а) педагогічне мислення;
- б) емоційна врівноваженість;
- в) гуманістична спрямованість;
- г) професійне мовлення;
- д) педагогічна техніка.

Тема 3. Педагогічна культура вчителя.

1. Педагогічна культура вчителя – це ...

- а) прояв загальної культури в умовах педагогічного процесу, що визначається як високий рівень духовного розвитку педагога та його професійної майстерності;
- б) система наукових знань, практичних умінь і навичок, способів діяльності і мислення, якими учням необхідно опанувати в процесі навчання;
- в) здатність до творчості, спроможність генерувати незвичні ідеї, відходити від традиційних схем, швидко розв'язувати проблемні ситуації;
- г) професійна проникливість, пильність, педагогічна інтуїція, вміння розпізнавати емоції учнів;
- д) окремі акти педагогічної діяльності, здійснювані людиною на високому рівні.

2. Із наведеного переліку оберіть основні складові педагогічної культури:

- а) адекватність, відкритість, позитивність;
- б) педагогічний такт, культура спілкування, ерудиція, педагогічна техніка, зовнішній вигляд;
- в) педагогічний оптимізм, упевненість у собі, вміння володіти собою, відсутність емоційного напруження, наявність вольових якостей;
- г) комунікативність, динамічність, емоційна стабільність, креативність;
- д) правильної відповіді немає.

3. Педагогічний такт – це ...

- а) система моральних принципів, норм і правил, які регулюють поведінку педагогів у процесі їхньої професійної діяльності, забезпечуючи моральний характер педагогічних взаємин у колективі, з учнями, батьками та громадськістю;
- б) філософська наука про красу, мистецтво та естетичне сприйняття, що досліджує, як людина освоює світ через почуття, радість та духовно-чуттєве піднесення;
- в) соціальна цінність і моральна якість, яка означає повагу, прийняття та розуміння різноманіття культур, світоглядів, способів життя та індивідуальних відмінностей між людьми;

- г) професійна якість вчителя, яка проявляється як вміння знайти найбільш ефективний і доцільний спосіб спілкування та впливу на учнів у складних ситуаціях, демонструючи повагу, гуманність, відчуття міри та чуйність;
- д) моральна якість людини, яка полягає у вмінні поводитись відповідно до етичних норм, розуміти співрозмовника, відчувати міру у спілкуванні та уникати дій і слів, що можуть образити, роздратувати чи збентежити інших.

4. Культура спілкування – це ...

- а) сукупність знань, умінь, навичок і норм, які формують ефективну та етичну взаємодію між людьми, відображаючи моральні, естетичні та соціальні стандарти суспільства;
- б) сукупність якостей мови, які дозволяють досягти максимального ефекту у спілкуванні, дотримуючись при цьому сучасних мовних норм, етики та обираючи найоптимальніші засоби для конкретної ситуації та мети;
- в) сукупність соціально значущих якостей людини, її повсякденних вчинків та дій у суспільстві, що ґрунтуються на нормах моралі, етики, естетики та інших культурних стандартах;
- г) комплексна якість особистості, що проявляється у вмінні гідно поводитися в суспільстві, дотримуватися норм етикету та культури спілкування, а також у виявленні доброзичливості, поваги й турботи про інших;
- д) сукупність властивостей особистості, які дозволяють їй ефективно спілкуватися: успішно приймати, розуміти, засвоювати, використовувати та передавати інформацію.

5. Яке твердження найточніше відображає значення вербальної складової педагогічної культури?

- а) вона охоплює лише письмове оформлення навчального матеріалу;
- б) вона включає мову, її оформлення та здатність до чіткого висловлення думок;
- в) вона стосується виключно невербальних засобів комунікації;
- г) вона не має суттєвого впливу на успіх педагогічної діяльності;
- д) вербальне спілкування не є складовою педагогічної культури.

6. Яке з наведених тверджень найточніше характеризує роль мовлення у професійній діяльності вчителя початкової школи?

- а) мовлення є другорядним елементом педагогічної культури, що не впливає на результативність навчання;
- б) вербальна комунікація вчителя обмежується передачею навчального матеріалу без емоційного забарвлення;
- в) грамотне мовлення та оформлення думок є основою успішного педагогічного спілкування і професійної майстерності;
- г) педагогічна культура формується виключно через невербальні засоби взаємодії з учнями;
- д) правильної відповіді немає.

7. Які якості має демонструвати педагог у процесі вербального спілкування,?

- а) грамотне мовлення, виразність, гучність, чистота мовлення, багатство мови;
- б) лаконічність, мовчазність, емоційна нейтральність;
- в) технічність, монотонність, уникнення особистісного контакту;
- г) використання лише письмових форм комунікації;

д) здатність до невербального впливу без мовного супроводу.

8. Педагогічна ерудиція – це ...

а) комплексна професійна якість педагога, яка проявляється в умінні знайти найбільш ефективний, доцільний та гуманний спосіб взаємодії з учнями, проявляючи почуття міри, вимогливість і повагу в складних педагогічних ситуаціях;

б) професійна підтримка від психолога для подолання складних емоційних, психологічних та соціальних проблем, що сприяє покращенню ментального здоров'я, досягненню балансу в житті та соціальній адаптації.

в) сучасна система взаємовідносин у навчанні, заснована на принципах рівності, діалогу, співпраці та взаємної поваги між учителем, учнями та батьками.

г) загальний запас сучасних знань і способів, якими ці знання можна ефективно передати;

д) галузь педагогіки, яка вивчає та розробляє теорію навчання й освіти.

9. Назвіть основні компоненти педагогічної культури ... –

10. Назвіть основні шляхи та засоби розвитку педагогічної культури майбутнього вчителя початкових класів: ...

11. Установіть відповідність між складниками педагогічної культури та їх характеристиками:

Складник педагогічної культури	Характеристика
1. Мовленнєва культура	а) виявляється у здатності до етичної взаємодії, толерантності та поваги до особистості учня.
2. Етична культура	б) передбачає володіння нормами літературної мови, логічністю, точністю та виразністю мовлення.
3. Культура педагогічного спілкування	в) включає вміння будувати конструктивний діалог, враховувати емоційний стан учасників освітнього процесу.
4. Культура зовнішнього вигляду	г) відображає охайність, доречність, естетичність та відповідність професійному статусу.
5. Культура педагогічного мислення	д) передбачає здатність до аналізу освітніх ситуацій, логічного обґрунтування рішень та педагогічного прогнозування.

12. Позначте всі твердження, які відповідають сутності педагогічної культури сучасного вчителя:

а) педагогічна культура охоплює мовленнєву, етичну, комунікативну та зовнішню складові;

б) дотримання норм педагогічної культури є бажаним, але не обов'язковим у професійній діяльності;

в) етична культура вчителя передбачає толерантність, повагу до особистості учня та відповідальність за педагогічні рішення;

г) педагогічна культура формується лише в процесі формальної освіти;

д) комунікативна культура вчителя виявляється у здатності до діалогу, активного слухання та конструктивного реагування.

13. Хто вперше ввів поняття «педагогічна культура»?

- а) К. Д. Ушинський;
- б) А. С. Макаренко;
- в) В. О. Сухомлинський;
- г) Я. А. Коменський;
- д) С. Ф. Русова.

14. Які умови, за В. О. Сухомлинським, сприяють формуванню педагогічної культури?

- а) постійна робота над самовихованням і саморозвитком учителя;
- б) вміння будувати гуманні, довірчі стосунки з учнями;
- в) використання авторитарних методів контролю та покарання;
- г) знання психології дитини та врахування її індивідуальних особливостей;
- д) ігнорування емоційного стану учнів, щоб «зосередити їх лише на навчанні»;
- е) творчий пошук нових методів навчання й виховання.

15. Установіть відповідність між елементами педагогічної культури та їх характеристиками.

Елементи педагогічної культури	Педагогічна майстерність
1. Педагогічні знання	а) уміння аналізувати педагогічні ситуації, прогнозувати наслідки, приймати рішення.
2. Педагогічні уміння та навички	б) творчий підхід, індивідуальний стиль роботи, здатність надихати учнів.
3. Педагогічне мислення	в) володіння теоретичними основами педагогіки, психології, методики навчання.
4. Педагогічна етика	г) здатність застосовувати знання на практиці: організація уроку, робота з класом.
5. Педагогічна майстерність	д) дотримання норм моралі, гуманізму, поваги до особистості учня.

Тема 4. Педагогічна майстерність як мистецька дія.

1. Театральна майстерність – це:

- а) професійна система засобів і прийомів, спрямованих на створення сценічного образу, естетичне переживання та емоційний вплив на глядача;
- б) методика формування ключових компетентностей учнів засобами мистецтва;
- в) сукупність педагогічних прийомів, що забезпечують ефективну взаємодію з учнями;
- г) технологія організації освітнього процесу з використанням елементів драми;
- д) психолого-педагогічна система розвитку творчих здібностей у дітей.

2. У чому полягає принципова відмінність між театральною та педагогічною майстерністю як формами професійної діяльності?

- а) обидві орієнтовані на емоційний вплив і потребують володіння техніками невербальної комунікації;
- б) театральна майстерність спрямована на створення художнього образу, а педагогічна — на формування особистості через освітню взаємодію;
- в) педагогічна майстерність передбачає імпровізацію, а театральна — чітке дотримання сценарію;
- г) у педагогічній майстерності не використовуються засоби виразності, властиві театру;
- д) театральна майстерність є основою педагогічної, тому між ними немає суттєвих відмінностей.

3. Назвіть відмінне в театральній і педагогічній майстерності:

- а) наявність сценічного образу;
- б) використання міміки та жестів;
- в) робота з аудиторією;
- г) вплив на емоції слухачів;
- д) створення умов для розвитку особистості учня.

4. Які складові визначають майстерність педагога й актора?

- а) лише техніка мовлення та сценічна виразність;
- б) теорія, техніка, методи роботи над матеріалом, його організація та впровадження в дію;
- в) знання психології та вміння імпровізувати;
- г) володіння методиками навчання та акторською харизмою;
- д) емоційна чутливість, артистизм і педагогічна етика.

5. Педагогічна імпровізація – це ...

- а) спонтанна реакція вчителя на будь-яку ситуацію без попередньої підготовки;
- б) відмова від планування уроку на користь творчої свободи;
- в) усвідомлене, гнучке застосування професійних знань, методів і засобів у непередбачуваних освітніх ситуаціях;
- г) використання театральних прийомів для розваги учнів;
- д) методика навчання, що базується на ігрових технологіях.

6. Які характеристики є спільними для театральної та педагогічної майстерності як форм професійної комунікації?

- а) орієнтація на естетичне враження та емоційне переживання без освітньої мети;
- б) використання засобів виразності (голос, міміка, жести) для керування увагою, емоціями та розумінням аудиторії;
- в) застосування сценарного мислення без можливості імпровізації;
- г) відтворення заздалегідь визначеного змісту без урахування контексту взаємодії;
- д) прагнення до нейтральності та відстороненості у спілкуванні з аудиторією.

7. Назвіть періоди роботи над уроком і роллю.

- а) підготовка, репетиція, виступ;
- б) аналіз матеріалу, технічне опрацювання, імпровізація;
- в) теоретичне осмислення, технічне опрацювання, методична реалізація;
- г) вибір теми, написання сценарію, оцінювання результату;
- д) ознайомлення з текстом, емоційне налаштування, сценічна реалізація.

8. Які основні здібності є необхідними як для творчості актора, так і для продуктивної творчості педагога?

- а) здатність до емоційного вигорання та самозаглиблення;
- б) вміння працювати за чітким сценарієм без відхилень;
- в) розвинена увага, увага, емпатія, емоційна виразність, здатність до імпровізації;
- г) зосередженість на власному внутрішньому стані без урахування аудиторії;
- д) вміння уникати емоційного контакту з оточенням.

9. Які спільні риси зближують педагогічну та акторсько-режисерську діяльність?

- а) орієнтація на емоційний контакт, виразність мовлення, здатність до сценічної присутності;
- б) здатність до інтерпретації, моделювання дії, керування увагою аудиторії;
- в) використання сценічного мислення, технік впливу, темпоритму;
- г) вміння імпровізувати, адаптуватися, створювати динаміку взаємодії;
- д) зосередженість на образному мисленні, естетичному переживанні, емоційній виразності.

10. Що допомагає педагогу й актору добре підготуватися до уроку або виступу?

- а) знання теорії, вміння користуватися професійними прийомами, втілення задуму в дії;
- б) гарний настрій і бажання спілкуватися;
- в) читання тексту перед уроком/виступом;
- г) використання яскравого одягу та гучного голосу;
- д) повна імпровізація без підготовки.

11. Установіть відповідність між характеристиками педагогічної дії та її описом:

Характеристика	Опис
1. Імпровізаційність	а) вчитель передає учням внутрішню мотивацію, захоплення предметом і віру в їхній потенціал
2. Емоційна насиченість	б) кожна педагогічна дія має авторський характер, відображає індивідуальність учителя
3. Естетичність	в) здатність гнучко реагувати на зміну освітньої ситуації, створюючи нові педагогічні ходи
4. Унікальність	г) передбачає оформлення навчального середовища та мовлення з урахуванням краси, гармонії, стилю
5. Натхненність	д) виявляється у щирому включенні в освітній процес, створенні емоційного контакту з учнями

12. Позначте всі твердження, які розкривають сутність педагогічної майстерності як мистецької дії:

- а) педагогічна майстерність передбачає творче моделювання освітнього процесу з урахуванням індивідуальності кожного учня;
- б) майстерність учителя проявляється лише у точному дотриманні навчального плану та інструкцій;
- в) педагогічна дія, як мистецький акт, включає імпровізацію, емоційне налаштування та естетичне оформлення взаємодії;
- г) учитель як митець створює унікальне освітнє середовище, що надихає учнів на самовираження;
- д) мистецький вимір педагогіки не має практичного значення для навчального процесу.

13. Які спільні ознаки поєднують педагогічну працю та театральну творчість?

- а) наявність аудиторії (учні / глядачі);
- б) Використання слова, інтонації, жестів, міміки як засобів впливу;
- в) Емоційна виразність і здатність викликати співпереживання;
- г) Постійне дотримання сценарію без права на імпровізацію;
- д) Необхідність високої майстерності та творчого підходу;
- е) Орієнтація лише на розвагу, без освітньої мети.

14. Які спільні ознаки поєднують педагогічну працю та театральну творчість?

- а) наявність аудиторії (учні / глядачі);
- б) використання слова, інтонації, жестів, міміки як засобів впливу;
- в) емоційна виразність і здатність викликати співпереживання;
- г) постійне дотримання сценарію без права на імпровізацію;
- д) необхідність високої майстерності та творчого підходу;
- е) орієнтація лише на розвагу, без освітньої мети.

15. Які твердження правильно відображають сутність принципу «системи перспективних ліній»?

- а) перспективні лінії формують систему цілей від близьких до віддалених;
- б) учень має бачити сенс і мету своєї діяльності сьогодні та в майбутньому;
- в) основна мета –забезпечити лише короткочасний успіх без зв'язку з майбутнім;
- г) принцип мотивує дитину через усвідомлення наступності та результативності навчання;
- д) перспективні лінії не враховують індивідуальних особливостей учня;
- е) вони допомагають виховати цілеспрямовану, мотивовану особистість.

16. Які твердження правильно відображають сутність принципу «паралельної педагогічної дії»?

- а) виховний вплив здійснюється не лише безпосередньо на дитину, а й через колектив;
- б) колектив виступає посередником між педагогом і вихованцем;
- в) учитель має впливати виключно індивідуально, уникаючи групових форм роботи;
- г) виховання відбувається одночасно через особистий приклад педагога та через атмосферу колективу;
- д) принцип передбачає ізоляцію дитини від колективу для кращого контролю;

е) паралельна дія формує відповідальність, взаємоповагу та активну позицію учня в групі.

17. Які методи належать до ефективних способів завоювання уваги аудиторії?

- а) використання яскравої цитати чи запитання на початку виступу;
- б) монотонний голос без інтонаційних змін;
- в) залучення слухачів через інтерактивні вправи;
- г) ігнорування реакції аудиторії;
- д) використання пауз, зміни темпу та інтонації;
- е) елемент несподіванки – незвичний факт чи парадокс;
- є) відсутність невербальних засобів (жести, міміка, контакт очима).

Тема 5. Професійне мовлення педагога.

1. Мовлення – це ...

- а) вербальне спілкування за допомогою мовних знакових одиниць: слів, синтаксичних конструкцій, тексту, інтонацій;
- б) спілкування за допомогою вербальних і невербальних засобів із метою передавання та одержання інформації;
- в) передача інформації у будь-якій формі від однієї особи до іншої безпосередньо або за допомогою засобів зв'язку будь-якого типу;
- г) система граматичних правил, що регулює побудову речень;
- д) набір звуків, що формують слова.

2. Комунікація – це ...

- а) передача інформації за допомогою технічних засобів;
- б) одностороннє повідомлення без зворотного зв'язку;
- в) спілкування за допомогою вербальних і невербальних засобів із метою передавання та одержання інформації;
- г) сукупність істотних, відносно стійких властивостей особистості;
- д) передача інформації у будь-якій формі від однієї особи до іншої.

3. Спілкування – це ...

- а) використання мовних засобів для контролю поведінки аудиторії;
- б) процес передачі думок, почуттів і намірів за допомогою мовних засобів;
- в) техніка ефективної комунікації, яка передбачає повну увагу до співрозмовника, щоб зрозуміти його думки та емоції;
- г) сукупність навичок правильного дихання, артикуляції, інтонації та темпу мовлення;
- д) передача інформації у будь-якій формі від однієї особи до іншої безпосередньо або за допомогою засобів зв'язку будь-якого типу.

4. З наведеного переліку виберіть різновиди мовлення

- а) фонетичний рівень;
- б) монологічне;
- в) орфографічна норма;
- г) лексичний запас;
- д) граматична категорія.

5. У чому полягає відмінність між комунікацією та спілкуванням?

- а) комунікація завжди відбувається лише усно, а спілкування – письмово;
- б) комунікація передбачає передачу інформації, а спілкування – взаємодію та обмін думками;
- в) комунікація є емоційним процесом, а спілкування – раціональним;
- г) комунікація можлива тільки між учителем та учнем, а спілкування – між учнями;
- д) комунікація і спілкування – повністю тотожні поняття;

6. В сучасній науковій літературі під комунікативною поведінкою розуміють не просто процес говоріння, повідомлення чогось, а таку організацію мовлення й відповідно до нього невербальної поведінки вчителя, яка впливає на що саме?

- а) стиль діяльності вчителя й учнів;
- б) створення емоційно-психологічної атмосфери педагогічного спілкування;
- в) мовленнєву діяльність педагога в реальній ситуації спілкування;
- г) характер взаємин між учителем та учнями;
- д) добір мовних і мовленнєвих засобів.

7. Діалогічність мовлення передбачає:

- а) лише монологічне висловлювання вчителя;
- б) взаємодію двох і більше учасників спілкування;
- в) використання лише писемної форми мовлення;
- г) передачу інформації без зворотного зв'язку;
- д) застосування виключно невербальних засобів.

8. Шляхи удосконалення мовлення вчителя початкових класів передбачають:

- а) механічне заучування скоромовок без усвідомлення їхнього змісту;
- б) розвиток інтонаційної виразності через читання художніх текстів уголос;
- в) уникання складних синтаксичних конструкцій у мовленні;
- г) обмеження словникового запасу для спрощення спілкування з учнями;
- д) відмова від використання невербальних засобів комунікації.

9. Техніка мовлення – це ...

- а) сукупність прийомів фонаційного дихання, мовленнєвого голосу та дикції, доведених до ступеня автоматизованих навичок;
- б) вияв культури, що допомагає створити атмосферу колективного переживання;
- в) використання писемного мовлення як основного засобу комунікації;
- г) здатність до емоційного впливу на аудиторію через міміку та жести;
- д) розвиток голосових даних, таких, як збільшення обсягу діапазону голосу, розвиток сили, звучності, гнучкості голосу.

10. З наведеного переліку виберіть технічні показники виразного мовлення:

- а) дихання, голос, рефлексія;
- б) дикція, інтонація, темп мовлення;
- в) емоційна виразність, жестикуляція, міміка;
- г) граматична правильність, орфоепічна грамотність, лексичне багатство;
- д) креативність, дикція, емпатія.

11. До основних причин порушення голосу належить:

- а) какофонія, недотримання правил гігієни;
- б) дикція, невміння користуватись голосовим апаратом;
- в) недотримання правил гігієни, крик, щоденне навантаження;
- г) сугестивність, вроджена слабкість голосу;
- д) втрата сили, звучності, викривлення тембру, голосове стомлення.

12. Яку роль відіграє дикція в діяльності вчителя початкової школи?

- а) організовує навчальну діяльність учнів;
- б) організовує позакласну діяльність учнів;
- в) служить прикладом мовлення для учнів;
- г) створює конфліктні ситуації у спілкуванні з учасниками освітнього процесу;
- д) сприяє правильному сприйманню учнями мовлення педагога.

13. Який із наведених заходів є найбільш ефективним для профілактики професійних голосових порушень у діяльності вчителя?

- а) постійне підвищення сили голосу для кращої чутності;
- б) використання мікрофона, чергування мовлення з паузами, зволоження повітря;
- в) ігнорування дискомфорту в горлі до завершення робочого дня;
- г) використання шепоту як основного способу мовлення;
- д) уникнення фізичних навантажень і активної міміки під час уроку.

14. Артикуляційний апарат складається з:

- а) дихальних м'язів, голосових зв'язків, власне органи мовлення;
- б) носоглотки, бронхи, легені;
- в) легені, грудна клітка, діафрагма;
- г) дихання, голос, дикція;
- д) міжреберні м'язи, ребра, діафрагма.

15. Яке твердження найточніше характеризує педагогічну ситуацію як елемент комунікативної діяльності вчителя?

- а) це епізод, що виникає випадково і не потребує педагогічного втручання;
- б) це момент, коли учитель має дотримуватись інструкцій без урахування контексту;
- в) це структурована взаємодія, що потребує аналізу, емоційної чутливості та педагогічної доцільності;
- г) це ситуація, яку слід уникати, щоб не порушити навчальний план;
- д) це формальна частина документації, що не впливає на навчальний процес.

16. Яка основна функція резонаторів у мовленні?

- а) формування граматичної правильності;
- б) посилення та модифікація звуку голосу;
- в) забезпечення правильності артикуляції;
- г) розвиток словникового запасу;
- д) регулювання швидкості мовлення.

17. Сила голосу вчителя найбільше залежить від:

- а) багатства словникового запасу;
- б) діафрагмального дихання;
- в) швидкості мовлення;
- г) правильності граматики;
- д) використання невербальних засобів.

18. Політність (злетність) голосу забезпечує:

- а) здатність голосу поширюватися на відстань без напруження;
- б) правильність орфографії;
- в) багатство інтонаційних засобів;
- г) швидке переключення між темами;
- д) використання пауз у мовленні.

19. Гнучкість (рухливість) голосу проявляється у:

- а) здатності варіювати інтонацію, темп і гучність залежно від ситуації;
- б) постійній монотонності мовлення;
- в) використанні лише писемної форми комунікації;
- г) відсутності пауз у мовленні;
- д) механічному заучуванні скоромовок.

20. Який недолік голосу найбільше знижує його політність (злетність)?

- а) надмірна напруженість і крикливість, що призводить до швидкої втоми голосових зв'язок;
- б) інтонаційна виразність, яка створює емоційний контакт з аудиторією;
- в) діафрагмальне дихання, що забезпечує витривалість і силу голосу;
- г) правильна дикція, яка сприяє чіткості мовлення;
- д) варіювання темпу мовлення відповідно до ситуації.

21. Гнучкість голосу вчителя сприяє:

- а) униканню діалогічних форм спілкування, щоб зберегти контроль над класом;
- б) лише правильності граматики, що забезпечує формальну коректність мовлення;
- в) підтриманню уваги учнів і створенню емоційного контакту;
- г) зменшенню словникового запасу для спрощення мовлення;
- д) механічному повторенню фраз, що створює відчуття стабільності.

22. Основні причини порушення голосу:

- а) надмірне голосове навантаження, неправильна техніка мовлення та відсутність голосового режиму;
- б) багатий словниковий запас, що ускладнює мовлення;
- в) інтонаційна виразність, яка створює емоційний контакт з учнями;
- г) регулярні вправи на дихання та дикцію;
- д) варіювання темпу мовлення відповідно до ситуації.

23. Установіть відповідність між характеристиками мовлення та їх описами:

Характеристика мовлення	Опис
1. Точність	а) забезпечує логічну послідовність викладу думок, сприяє розумінню.
2. Виразність	б) передбачає використання мовних засобів, що викликають емоційний відгук.
3. Логічність	в) передбачає правильне використання термінів, уникнення двозначності.
4. Доступність	г) орієнтується на рівень підготовки слухачів, враховує вікові особливості.
5. Етичність	д) відображає дотримання норм мовленнєвої культури, толерантності та поваги.

24. Установіть відповідність між елементами техніки мовлення та їх характеристиками:

Елемент техніки мовлення	Характеристика
1. Інтонація	а) впливає на сприйняття інформації, має бути адаптованим до вікових особливостей учнів.
2. Темп мовлення	б) сприяє логічному структуруванню висловлювання, дає час на осмислення сказаного
3. Артикуляція	в) забезпечує виразність, емоційне забарвлення та смислові акценти в мовленні.
4. Сила голосу	г) визначає чіткість і зрозумілість вимови, сприяє ефективному спілкуванню.
5. Пауза	д) має бути достатньою для охоплення аудиторії, але не надмірною, щоб не викликати напруження.

25. Позначте всі твердження, які розкривають роль мовлення вчителя у педагогічній діяльності:

- а) мовлення вчителя є інструментом формування емоційного контакту з учнями;
- б) професійне мовлення забезпечує точність, логічність і доступність навчального матеріалу;
- в) мовлення не впливає на дисципліну та атмосферу в класі;
- г) виразне мовлення сприяє кращому засвоєнню знань і активізації уваги учнів;
- д) мовлення вчителя виконує лише інформаційну функцію, не має виховного впливу;

26. Позначте всі твердження, які правильно характеризують роль техніки мовлення у професійній діяльності педагога:

- а) чітка артикуляція сприяє зрозумілості мовлення та ефективному сприйняттю навчального матеріалу;
- б) надмірно швидкий темп мовлення активізує увагу учнів і підвищує якість засвоєння знань;
- в) інтонація дозволяє передавати емоційні відтінки, логічні акценти та підтримувати інтерес учнів;
- г) пауза в мовленні допомагає структурувати висловлювання та дає учням час на осмислення;

д) сила голосу має бути адаптована до умов аудиторії, щоб забезпечити комфортне сприйняття інформації.

27. Позначте всі твердження, які правильно характеризують педагогічну ситуацію як елемент комунікативної діяльності вчителя:

а) педагогічна ситуація виникає в процесі взаємодії між учителем, учнем та освітнім контекстом;

б) ефективно вирішення педагогічної ситуації потребує врахування вікових, психологічних та індивідуальних особливостей учнів;

в) педагогічна ситуація є випадковим епізодом, що не має значення для навчального процесу;

г) комунікативна компетентність учителя визначає якість реагування на педагогічну ситуацію;

д) педагогічна ситуація не потребує аналізу, оскільки є рутинною частиною навчального дня;

28. Позначте всі заходи, що сприяють профілактиці професійних голосових порушень у діяльності вчителя:

а) виконання дихальних і голосових вправ перед початком занять;

б) тривале мовлення без пауз у шумному середовищі;

в) використання мікрофона або голосозберігаючих технологій у великих аудиторіях;

г) регулярне зволоження повітря в навчальному приміщенні;

д) ігнорування перших ознак голосового перенапруження;

29. На уроці математики учень неправильно виконав завдання на дошці. Учитель каже: «Ну, як завжди... Хто б сумнівався. Сідай, двійка». Після цього в класі запанувала тиша, учень опустил очі, а решта дітей виглядали напружено. Який тип комунікативної поведінки продемонстрував учитель?

а) підтримувальний, емпатійний стиль спілкування;

б) авторитарний стиль з елементами мовленнєвої агресії;

в) демократичний стиль з акцентом на партнерство;

г) мотиваційний стиль, спрямований на розвиток учня;

д) ігровий стиль, що знижує напруження;

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ ДО МОДУЛЯ 2
«МАЙСТЕРНІСТЬ ПЕДАГОГІЧНОЇ ВЗАЄМОДІЇ
ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ»

Тема 6. Майстерність педагогічного спілкування.

1. Педагогічне спілкування – це ...

- а) комунікативна взаємодія вчителя з учнями, їхніми батьками, колегами, у якій реалізуються наперед визначені педагогічні функції та яка спрямована на інтелектуально-особистісне зростання учнів;
- б) комплекс властивостей особистості педагога, що забезпечує самоорганізацію високого рівня професійної діяльності на рефлексивній основі;
- в) вид педагогічної діяльності, спрямований на управління пізнавальною діяльністю учнів;
- г) вирішення різноманітних проблемних ситуацій, взаємодія з батьками, колегами, адміністрацією;
- д) специфічна здатність учителя передбачати вчинки дитини за певних умов.

2. Професіональне педагогічне спілкування – це ...

- а) формальний обмін інформацією між учителем та учнями без урахування їхніх індивідуальних особливостей;
- б) усталена система способів і прийомів, що забезпечує ефективну взаємодію педагога з учнями, їхніми батьками та колегами;
- в) механічне повторення навчальних інструкцій незалежно від контексту;
- г) сукупність психічних особливостей учителя, необхідних для оволодіння педагогічною діяльністю;
- д) випадковий набір дій, що виникає під час спілкування без попередньої організації.

3. Яка функція педагогічного спілкування відіграє вирішальну роль у формуванні емпатії:

- а) інформаційно-комунікативна;
- б) інтерактивна;
- в) перцептивна;
- г) організаційно-діяльнісна;
- д) інтегративно-компенсаторна.

4. Яка з названих функцій НЕ є функцією педагогічного спілкування?

- а) пізнавальна;
- б) інформаційна;
- в) самоствердження;
- г) самореалізації;
- д) експресивна.

5. Які уміння НЕ ВХОДЯТЬ до складу комунікативних здібностей педагога?

- а) вміння забезпечити взаємний контакт на початковому етапі спілкування;
- б) вміння підтримати позитивні взаємостосунки з учнями в процесі спілкування;
- в) вміння з'ясувати відносини після конфлікту;
- г) вміння прогнозувати наслідки своїх дій та вчинків;
- д) вміння здійснювати педагогічний вплив на учнів.

6. Який прояв можна віднести до непрофесійного педагогічного спілкування?

- а) приниження учня перед класом;
- б) використання гумору для зняття напруги;
- в) підтримка позитивних взаємовідносин;
- г) варіювання темпу мовлення відповідно до ситуації;
- д) здійснення педагогічного впливу через приклад.

7. Що НЕ є прикладом непрофесійного педагогічного спілкування?

- а) ігнорування запитань учнів;
- б) надмірна категоричність у висловлюваннях;
- в) демонстрація байдужості до проблем учнів;
- г) використання гумору для зняття напруги;
- д) образливі висловлювання щодо учнів.

8. Основними принципами професійного педагогічного спілкування є:

- а) гуманізм, оптимізм, партнерство, довіра, послідовність;
- б) авторитарність, примус, контроль;
- в) байдужість, нейтральність, відстороненість;
- г) формальність, стандартизованість, одноманітність, довіра;
- д) уникання діалогу, обмеження ініціативи учнів.

9. До основних засобів педагогічного спілкування належать:

- а) мовлення, інтонація, міміка, жести;
- б) лише граматична правильність мовлення;
- в) використання виключно письмових повідомлень;
- г) уникання невербальних засобів;
- д) механічне повторення фраз.

10. Який засіб спілкування належить до невербальних?

- а) інтонація;
- б) граматична правильність;
- в) словниковий запас;
- г) темп мовлення;
- д) паузи у висловлюванні.

11. Який засіб спілкування найбільше впливає на емоційний контакт із учнями?

- а) міміка та жести;
- б) граматична правильність;
- в) багатство словникового запасу;
- г) використання лише письмових повідомлень;
- д) уникання діалогічних форм.

12. До вербальних засобів спілкування належать:

- а) жести, міміка, постава;
- б) поза та дистанція;
- в) вираз обличчя та погляд;
- г) паузи та рухи рук;
- д) слова, інтонація, темп мовлення.

13. Стиль педагогічного спілкування – це ...

- а) сукупність послідовано розгорнутих дій, що ґрунтуються на теоретичних знаннях;
- б) усталена система способів та прийомів, які використовує вчитель під час взаємодії з учнями, їх батьками, колегами;
- в) сукупність послідовано розгорнутих дій, що ґрунтуються на життєвому досвіді;
- г) сукупність послідовано розгорнутих дій, що ґрунтуються на практичному досвіді;
- д) сукупність психічних особливостей вчителя, необхідних для успішного оволодіння педагогічною діяльністю.

14. Який стиль педагогічного спілкування характеризується низьким рівнем вимогливості до учнів, поблажливістю, низьким рівнем контролю з боку вчителя та погіршенням дисципліни?

- а) ліберальний;
- б) комбінований;
- в) демократичний;
- г) авторитарний;
- д) автократичний.

15. Встановіть відповідність між стилем педагогічного спілкування та його характеристикою:

Стиль педагогічного спілкування	Характеристика
а) нейтральний	5. Виявляється у формальності, відсутності виражених вимог чи емоційного контакту
б) змішаний	4. Поєднує елементи різних стилів залежно від ситуації
в) демократичний	2. Ґрунтується на співпраці, довірі, врахуванні індивідуальних особливостей
г) ліберальний	1. Виявляється в неутручанні, низькому рівні вимог до учнів
д) авторитарний	3. Характеризується жорстким контролем, високими вимогами, примусом

16. Визначте стиль педагогічного спілкування.

Учитель постійно контролює кожен крок учня, не дозволяє йому самостійно приймати рішення, нав'язує власні способи виконання завдань, часто робить зауваження та вимагає беззаперечного підкорення.

- а) авторитарний стиль педагогічного спілкування;
- б) демократичний стиль педагогічного спілкування;
- в) партнерський стиль педагогічного спілкування;
- г) ліберальний стиль педагогічного спілкування;
- д) нейтральний стиль педагогічного спілкування.

17. Який стиль педагогічного спілкування реалізовано?

На уроці малювання вчитель каже:

– Діти, сьогодні ми малюємо осінь. Ви можете обрати, що саме зобразити: дерева, листя, дощ чи сонце. Головне – щоб це була осінь.

- а) авторитарний;
- б) демократичний;
- в) ліберальний;
- г) нейтральний;
- д) змішаний.

18. Який стиль педагогічного спілкування використано?

Учитель на початку уроку каже:

– Відкрийте підручники на сторінці 25 і виконайте вправу №3.

Він не пояснює завдання детально, не коментує відповіді учнів, лише перевіряє, чи всі виконали.

- а) авторитарний;
- б) демократичний;
- в) ліберальний;
- г) нейтральний;
- д) змішаний.

19. Який стиль педагогічного спілкування реалізовано?

Учитель математики пропонує учням кілька способів розв'язати задачу й каже:

– Спробуйте обрати той спосіб, який вам зручніший. Потім ми разом обговоримо, чому він працює.

- а) авторитарний;
- б) демократичний;
- в) ліберальний;
- г) нейтральний;
- д) змішаний.

20. Який стиль педагогічного спілкування використано?

На уроці математики учитель каже:

– Усі мовчки розв'язуємо задачу №5. Ніяких запитань! Хто зробить помилку – отримає «незадовільно».

- а) демократичний;
- б) ліберальний;
- в) авторитарний ;
- г) змішаний;
- д) нейтральний.

21. Які особистісні бар'єри самого педагога можуть заважати взаємодії з учнями? Запропонуйте шляхи їх усунення ...

22. Які організаційні бар'єри можуть виникати під час навчального процесу? Як учитель може їх мінімізувати? ...

23. Опишіть соціальні бар'єри, що перешкоджають ефективній педагогічній взаємодії, та наведіть приклади шляхів їх подолання ...

24. Які комунікативні бар'єри найчастіше зустрічаються у спілкуванні вчителя з учнями? Запропонуйте способи їх усунення ...

25. Назвіть основні бар'єри, що перешкоджають педагогічній взаємодії: ...

26. Назвіть психологічні бар'єри, що можуть виникати у педагогічній взаємодії, та поясніть, як їх можна подолати.

27. Психологічний бар'єр у спілкуванні можливо подолати...

- а) за допомогою усмішки, пом'якшення ситуації;
- б) шляхом переорієнтації уваги з особистості на роботу;
- в) за умов уважного ставлення вчителя до потреб учня;
- г) врахування вікових особливостей школярів;
- д) аналізом педагогічної ситуації.

28. Якому стилю спілкування відповідає ця характеристика: «Спілкування базується на демократичному стилі керівництва дитячим колективом. Учитель враховує можливості, бажання і потреби кожної дитини. Педагог і учні займають рівні психологічні позиції у взаємодії»:

- а) партнерське спілкування;
- б) захоплення спільною творчою діяльністю;
- в) спілкування-дистанція;
- г) спілкування-залякування;
- д) спілкування-загравання.

29. Якому стилю спілкування відповідає ця характеристика: «Формальність стосунків, хоча ставлення до дітей позитивне, але переважає авторитарний стиль керівництва»:

- а) партнерське спілкування;
- б) захоплення спільною творчою діяльністю;
- в) спілкування-дистанція;
- г) спілкування-залякування;
- д) спілкування-загравання.

Тема 7. Майстерність педагогічної взаємодії у професійній діяльності вчителя початкових класів.

1. Педагогічна взаємодія – це ...

- а) процес спільної діяльності вчителя й учнів, спрямований на досягнення освітніх цілей;
- б) система методів і прийомів навчання, що використовує педагог у класі;
- в) сукупність психічних особливостей учителя, необхідних для успішного оволодіння професією;
- г) форма організації навчального процесу, яка передбачає лише контроль і перевірку знань;
- д) набір комунікативних технік, що застосовуються для підтримання дисципліни;

2. Принципи педагогічної взаємодії – це ...

- а) орієнтація на дисципліну та контроль, що забезпечує порядок у класі;
- б) використання різних стилів спілкування залежно від настрою вчителя;
- в) взаємоповага, емпатія, довіра й співробітництво;
- г) формальне виконання навчальних програм без врахування індивідуальних особливостей учнів;
- д) створення умов для розвитку партнерства, діалогу та активного залучення учнів до навчального процесу.

3. Педагогічний вплив – це ...

- а) процес спільної діяльності вчителя й учнів, спрямований на досягнення освітніх цілей;

- б) цілеспрямований вплив педагога на учня через слово, дію, приклад та організацію діяльності;
- в) система методів навчання, що використовується для передачі знань;
- г) контроль і перевірка рівня засвоєння навчального матеріалу;
- д) сукупність особистісних якостей учителя, необхідних для роботи з дітьми.

4. Мета педагогічного впливу полягає у ...

- а) забезпеченні суворого контролю та дисципліни в класі;
- б) допомозі учневі оволодіти знаннями, способами навчальних дій, розвитку пізнавальної активності;
- в) формуванні позитивного ставлення до навчання та мотивації до пізнання (заохочення, приклади з життя);
- г) створенні атмосфери довіри, підтримки та психологічного комфорту;
- д) нав'язуванні учням єдиної точки зору, без допуску самостійності й творчості.

5. Прийоми педагогічного впливу – це ...

- а) особистісні якості педагога, що забезпечують його професійну діяльність;
- б) конкретні способи, дії та засоби, які педагог застосовує для реалізації мети та завдань;
- в) система навчальних програм і планів, що визначають зміст освіти;
- г) методи контролю й перевірки знань учнів;
- д) стиль педагогічного спілкування, який учитель обирає залежно від ситуації.

6. Створюючі прийоми педагогічного впливу – це ...

- а) способи контролю та покарання учнів за порушення дисципліни;
- б) методи формального виконання навчальної програми без урахування індивідуальних особливостей;
- в) прийоми, спрямовані на корекцію поведінки учнів на основі виникнення позитивних почуттів;
- г) техніки, що зводяться лише до перевірки й оцінювання результатів навчання;
- д) дії педагога, які обмежують самостійність та ініціативу учнів.

7. До створюючих прийомів педагогічного впливу належать ...

- а) покарання, суворий контроль, примус;
- б) переконування, навіювання, заохочення, доброта, увага, прохання, організація успіху у навчанні, залучення у цікаву діяльність;
- в) формальне виконання навчальної програми без урахування індивідуальних особливостей;
- г) лише перевірка та оцінювання результатів навчання;
- д) нав'язування учням єдиної точки зору без допуску самостійності й творчості.

8. Гальмівні прийоми педагогічного впливу – це ...

- а) прийоми, спрямовані на формування нових знань, умінь та позитивних моделей поведінки;
- б) способи, що допомагають учневі розвивати самостійність, ініціативу та творчість;
- в) прийоми, які зупиняють небажані дії, коригують поведінку та запобігають негативним проявам;
- г) методи організації успіху у навчанні та залучення до цікавої діяльності;

д) техніки, що формально забезпечують виконання навчальної програми без урахування індивідуальних особливостей.

9. До гальмівних прийомів педагогічного впливу належать ...

- а) переконування, заохочення, організація успіху у навчанні;
- б) створення атмосфери довіри, підтримки та психологічного комфорту;
- в) паралельна педагогічна дія (вплив через колектив), наказ, ласкавий докір, удавана байдужість, натяк, іронія, обурення, засудження, покарання, попередження;
- г) формальне виконання навчальної програми без урахування індивідуальних особливостей;
- д) організація групової роботи та залучення учнів до творчої діяльності.

10. Прийом «вибуху» – це ...

- а) метод поступового формування знань через вправи та повторення;
- б) спосіб організації успіху у навчанні та залучення до цікавої діяльності;
- в) різка, несподівана педагогічна дія, що викликає сильний емоційний ефект і змушує учня переосмислити свою поведінку;
- г) система контролю й перевірки знань учнів;
- д) формальне виконання навчальної програми без урахування індивідуальних особливостей.

11. Для якої взаємодії педагога з дітьми характерна установка: лише вимогливість та суто ділові стосунки можуть забезпечити успіх у навчально-виховній роботі та сухий, офіційний тон, брак емоційного забарвлення:

- а) позитивно стійке ставлення;
- б) нестійке;
- в) позитивно-пасивне;
- г) відкрито-негативне;
- д) пасивно-негативне;

12. Яка взаємодія педагога і дітей характеризується частим використанням покарань, погроз, негативних непрямих вимог, відсутністю привітності і довіри:

- а) позитивно стійке ставлення;
- б) нестійке;
- в) позитивно-пасивне;
- г) відкрито-негативне;
- д) пасивно-негативне;

13. На уроці учень постійно перебиває вчителя, голосно коментує відповіді інших і відволікає клас. Звичайні зауваження не дають результату. Які гальмівні прийоми педагогічного впливу може використати вчитель у цій ситуації, щоб зупинити небажану поведінку та відновити робочу атмосферу?

14. Назвіть, який саме гальмівний прийом педагогічного впливу буде найбільш ефективним у запропонованій ситуації. Учень намагається повернути увагу дрібними провокаціями (жартами, шумом), але не робить серйозних порушень.

15. Назвіть, який саме гальмівний прийом педагогічного впливу буде найбільш ефективним у запропонованій ситуації. Учень під час контрольної роботи починає списувати, ігноруючи правила.

16. Назвіть, який саме гальмівний прийом педагогічного впливу буде найбільш ефективним у запропонованій ситуації. Учень демонстративно відмовляється виконувати завдання в групі, заважає іншим працювати.

17. Учень грубо відповідає на зауваження, намагається викликати сміх у класі.

18. Який спонукальний прийом буде найбільш ефективним у цій ситуації? Учень втратив інтерес до виконання завдання, сидить пасивно й не включається в роботу.

19. Які спонукальні прийоми можна застосувати?

Учень не хоче брати участь у дискусії, мовчить і уникає активності.

20. Який спонукальний прийом педагогічного впливу буде найбільш ефективним у цій ситуації? Учень на уроці мовчить, не відповідає на запитання, хоча знає матеріал. Він соромиться виступати перед класом.

21. Який спонукальний прийом педагогічного впливу буде найбільш ефективним у цій ситуації? На класній годині учень сидить відсторонено, не бере участі в обговоренні, хоча тема стосується його інтересів. Він не проявляє активності, але й не порушує дисципліну.

22. Складіть приклад «Я-повідомлення», яке допоможе зупинити небажану поведінку без конфлікту. Учень постійно перебиває вчителя під час пояснення нового матеріалу.

23. Перетворіть «Ти-повідомлення» («Ти заважаєш іншим працювати!») на «Я-повідомлення». Учень голосно розмовляє з сусідом під час контрольної роботи.

24. Складіть «Я-повідомлення», яке виражає ставлення вчителя до ситуації. Учень не виконав домашнє завдання й намагається виправдатися жартами.

25. Складіть «Я-повідомлення», яке стимулює включення учня в роботу. Учень під час групової роботи відмовляється брати участь і сидить осторонь.

26. Визначте, які з наведених висловлювань є «Ти-повідомленнями»:

а) «Ти завжди заважаєш на уроці».

б) «Мені важко пояснювати матеріал, коли мене перебивають».

в) «Ти не слухаєш, коли я говорю».

г) «Я хвилююся, коли бачу, що завдання не виконане».

27. Перетворіть наведені «Ти-повідомлення» на «Я-повідомлення»:

«Ти погано підготувався». «Ти не слухаєш мене». «Ти постійно запізнюєшся».

Тема 8. Педагогічна етика та педагогічний такт.

1. Сукупність принципів, норм і правил поведінки педагога, що забезпечує моральний характер педагогічної діяльності і взаємин, обумовлених педагогічною діяльністю – це ...

а) стилі педагогічного спілкування;

б) педагогічні здібності;

- в) педагогічний такт;
- г) імідж педагога;
- д) педагогічна етика.

2. Педагогічний такт – це:

- а) уміння швидко припиняти будь-які конфлікти наказами;
- б) здатність учителя поступатися завжди інтересами учнів;
- в) майстерність педагога коректно й етично взаємодіяти з учнями, не принижуючи їхньої гідності;
- г) вміння уникати будь-яких складних ситуацій у класі;
- д) суворе дотримання правил дисципліни без урахування індивідуальних особливостей дітей.

3. Які з наведених понять належать до категорій етики?

- а) успішність та оцінювання;
- б) дисципліна та контроль;
- в) добро і зло;
- г) методика навчання;
- д) організація уроку.

4. Професійний педагогічний обов'язок – це:

- а) уміння швидко припиняти будь-які конфлікти наказами;
- б) суворе дотримання правил дисципліни без урахування індивідуальних особливостей дітей;
- в) усвідомлення відповідальності за навчання й виховання учнів, виконання моральних та професійних вимог;
- г) постійне прагнення до високих оцінок учнів будь-якими засобами;
- д) здатність уникати складних ситуацій у класі.

5. Професійна честь у педагогіці – це:

- а) уміння швидко вирішувати конфлікти наказами;
- б) усвідомлення відповідальності за навчання й виховання учнів;
- в) суворе дотримання дисципліни без урахування індивідуальних особливостей дітей;
- г) почуття власної гідності та авторитету, що ґрунтується на моральних і професійних нормах;
- д) постійне прагнення до високих оцінок учнів будь-якими засобами.

6. Педагогічний авторитет – це:

- а) суворе дотримання дисципліни без урахування індивідуальних особливостей дітей;
- б) визнання моральних, професійних і особистісних якостей учителя, що забезпечують його вплив;
- в) постійне прагнення до високих оцінок учнів будь-якими засобами;
- г) уміння швидко припиняти конфлікти наказами;
- д) здатність уникати складних ситуацій у класі.

7. Професійний педагогічний обов'язок – це:

- а) усвідомлення відповідальності за навчання й виховання учнів, виконання моральних та професійних вимог;
- б) постійне прагнення до високих оцінок учнів будь-якими засобами;

- в) суворе дотримання дисципліни без урахування індивідуальних особливостей дітей;
- г) уміння швидко припиняти конфлікти наказами;
- д) здатність уникати складних ситуацій у класі.

8. Педагогічна справедливість – це...

- а) уміння вчителя завжди дотримуватися однакових методів навчання незалежно від ситуації;
- б) рівне й неупереджене ставлення до всіх учнів, врахування їхніх індивідуальних особливостей;
- в) суворе покарання учнів за будь-яке порушення дисципліни;
- г) надання переваги найуспішнішим учням у навчальному процесі;
- д) використання лише формальних правил і вимог без урахування контексту.

9. Професійна честь у педагогіці – це...

- а) дотримання лише формальних правил і вимог без урахування моральних принципів;
- б) усвідомлення вчителем власної гідності, відповідальності та значущості своєї професії;
- в) прагнення до кар'єрного зростання будь-якими засобами;
- г) вміння уникати конфліктів шляхом поступок учням у всьому;
- д) використання авторитарного стилю як єдино правильного способу навчання.

10. Яка характеристика найбільш точно відображає складову педагогічного такту вчителя початкових класів.

- а) використання суворих покарань як універсального засобу дисципліни;
- б) орієнтація виключно на формальне виконання навчальних програм без урахування психологічного клімату;
- в) психолого-педагогічна грамотність, педагогічна винахідливість, ініціативність і осмислення дій;
- г) надання переваги найуспішнішим учням у навчальному процесі;
- д) уникання будь-яких зауважень, щоб не викликати негативних емоцій у дітей.

11. У якій із наведених ситуацій учитель проявляє справжній педагогічний такт?

- а) учитель робить зауваження учневі при всьому класі у різкій формі, щоб інші не повторювали помилку;
- б) учитель завжди застосовує однакові методи впливу, не враховуючи різницю у темпераменті та рівні розвитку дітей;
- в) учитель ігнорує помилку учня, щоб уникнути конфлікту, навіть якщо це шкодить навчанню;
- г) учитель враховує індивідуальні особливості учня, висловлює зауваження спокійно й доброзичливо, не принижуючи його гідність;
- д) учитель надає перевагу сильним учням, щоб показати приклад іншим.

12. На уроці читання учень читає вголос, але постійно помиляється й хвилюється. Клас починає сміятися. Як учитель, який володіє педагогічним тактом, має відреагувати?

- а) зупинити читання й зробити суворе зауваження всьому класу, щоб припинили сміх;

- б) публічно вказати учневі на всі помилки, щоб інші не повторювали їх;
- в) спокійно підтримати учня, підбадьорити його, можливо дати коротку підказку, а сміх класу перевести у доброзичливе русло;
- г) припинити вправу й доручити читання іншому учневі, щоб не витрачати час;
- д) зробити вигляд, що нічого не відбувається, і дозволити учневі закінчити, не втручаючись.

13. Учитель мимоволі, сам того не бажаючи, «зачепив» самолюбство учня, без будь-якої вини з його боку. Яка поведінка найбільш відповідає вимогам педагогічного такту?

- а) залишити ситуацію без уваги, щоб учень сам «пережив» образу;
- б) публічно пояснити класу, що учень помилився, і підкреслити його слабкі сторони;
- в) зробити вигляд, що нічого не сталося, і продовжити урок у звичному темпі;
- г) переключити увагу на іншого учня, щоб уникнути подальшого розвитку конфлікту;
- д) вибачитися перед учнем у доброзичливій формі, пом'якшити ситуацію та підкреслити його позитивні якості.

14. Учень через свої індивідуальні особливості (повільний темп мислення, сором'язливість) не зміг виконати завдання на уроці й почуває себе розгубленим. Клас починає перешіптуватися та сміятися. Яка дія вчителя найбільш відповідає вимогам педагогічного такту?

- а) зробити вигляд, що нічого не відбувається, і продовжити урок, щоб не загострювати ситуацію;
- б) публічно вказати на слабкість учня, щоб він зрозумів необхідність працювати швидше;
- в) викликати іншого учня для виконання завдання, щоб уникнути затримки в роботі класу;
- г) спокійно підтримати учня, дати допоміжне запитання чи підказку, підкреслити його сильні сторони та перевести увагу класу на конструктивну діяльність;
- д) суворо зробити зауваження всьому класу, щоб припинили сміх, не пояснюючи ситуацію.

15. У класі виникла суперечка між двома учнями. Учитель не має повної інформації про причини конфлікту, але мусить прийняти рішення. Яка дія найбільш відповідає вимогам педагогічного такту?

- а) одразу покарати обох учнів, щоб показати приклад дисципліни;
- б) вислухати обидві сторони, врахувати можливу неповноту інформації та прийняти тимчасове рішення, яке не принижує жодного учня;
- в) ігнорувати конфлікт, щоб він сам «розсмоктався»;
- г) публічно звинуватити одного учня, навіть без точних даних, щоб швидше завершити суперечку;
- д) викликати батьків обох учнів одразу, не намагаючись вирішити ситуацію самостійно.

16. Учень систематично не виконує домашні завдання. Учитель знає, що в сім'ї існують напружені стосунки між батьками та дитиною. Яка дія найбільш відповідає вимогам педагогічного такту?

- а) публічно дорікнути учневі перед класом і пригрозити викликом батьків;
- б) відразу повідомити батьків про проблему, не враховуючи особливостей їхніх стосунків з дитиною;
- в) спокійно обговорити з учнем причини невиконання завдань, підтримати його та знайти індивідуальний шлях допомоги, враховуючи складні сімейні обставини;
- г) ігнорувати проблему, щоб уникнути конфлікту з батьками;
- д) викликати батьків і вимагати від них суворого контролю за навчанням дитини.

17. На уроці образотворчого мистецтва учень малює зовсім не так, як було показано вчителем. Його робота виглядає «дивно» для однокласників, і кілька дітей починають насміхатися. Учень мовчки відсуває малюнок і перестає працювати. Яка дія вчителя найбільш відповідає вимогам педагогічного такту?

- а) підтримати учня, підкреслити цінність його творчого підходу, перевести реакцію класу у позитивне русло й дати можливість завершити роботу;
- б) ігнорувати ситуацію, щоб не витратити час на індивідуальні пояснення;
- в) публічно пояснити, що учень зробив неправильно, і показати класу «правильний» варіант;
- г) суворо зробити зауваження всьому класу, щоб припинили сміх, не коментуючи роботу учня;
- д) викликати іншого учня до дошки, щоб показати «правильний» спосіб виконання завдання.

18. Учень отримав нижчу оцінку, ніж очікував, і почав плакати. Однокласники дивляться на реакцію вчителя. Яка дія найбільш відповідає вимогам педагогічного такту?

- а) публічно пояснити класу, що учень отримав низьку оцінку через недостатні знання;
- б) ігнорувати сльози учня, щоб не витратити час на емоції;
- в) спокійно підтримати учня, пояснити значення оцінки як орієнтира для розвитку, підкреслити його старанність і дати надію на покращення;
- г) викликати батьків, щоб вони вплинули на дитину;
- д) суворо зробити зауваження учневі, щоб він не реагував емоційно на оцінки.

19. Педагогічна тактика — це...

- а) сувора система покарань, яка забезпечує дисципліну в класі;
- б) набір стандартних методів навчання, що застосовуються незалежно від ситуації;
- в) формальне дотримання навчальної програми без урахування психологічного клімату;
- г) виключно індивідуальна робота з учнем без урахування колективу;
- д) система прийомів і способів дій учителя, які він обирає залежно від конкретної ситуації, особливостей учнів та умов навчально-виховного процесу.

20. Учитель початкових класів приходять на урок без належної підготовки, читає завдання з підручника монотонно, не виявляє зацікавленості у відповіді дітей. Учні швидко втрачають увагу, починають відволікатися. Яка умова оволодіння педагогічним тактом тут є ключовою?

- а) вміння враховувати індивідуальні особливості учнів;
- б) ставлення вчителя до своєї праці: любов до професії, відповідальність і зацікавленість у результатах;
- в) використання суворих методів контролю дисципліни;
- г) ігнорування емоційного стану дітей, щоб не витратити час;
- д) застосування однакових прийомів незалежно від ситуації.

21. Учитель початкових класів помітив, що учень зробив помилку у вправі. Як дія, що відповідає умовам педагогічного такту, має виглядати?

- а) публічно висміяти помилку, щоб інші не повторювали її;
- б) ігнорувати помилку, щоб не витратити час;
- в) тактовно пояснити учневі, у чому помилка, підтримати його старанність і дати шанс виправитися;
- г) викликати іншого учня, щоб показати «правильний» варіант;
- д) зробити суворе зауваження, щоб учень більше не помилявся.

22. Учень отримав нижчу оцінку, ніж очікував, і почав плакати. Яка дія вчителя найбільш відповідає умовам педагогічного такту у ставленні до учнів?

- а) підтримати учня, пояснити значення оцінки як орієнтира для розвитку, підкреслити його старанність;
- б) публічно порівняти його з успішнішими однокласниками;
- в) суворо сказати, що оцінка – це його проблема;
- г) ігнорувати емоції, щоб не витратити час;
- д) викликати батьків, щоб вони вплинули на дитину.

23. Учитель робить зауваження одному учневі. Що має врахувати педагог, щоб дія була тактивною?

- а) лише індивідуальні особливості учня;
- б) тільки навчальну програму;
- в) реакцію учнівського колективу, адже підтримка класу підсилює виховний ефект;
- г) виключно дисциплінарні правила;
- д) суворе порівняння учня з іншими.

24. Учень порушує дисципліну, а клас починає його підтримувати. Учитель має діяти тактивно. Які умови оволодіння педагогічним тактом тут необхідно врахувати?

- а) лише індивідуальні особливості учня;
- б) реакцію учнівського колективу на дії вчителя;
- в) характер ситуації та обстановку в класі;
- г) використання стандартних методів незалежно від контексту;
- д) суворе порівняння учня з іншими.

25. Учень отримав похвалу від учителя, але клас сприйняв це як несправедливість. Що має зробити педагог тактивно?

- а) підкреслити, що старанність і зусилля важливі для кожного, а не лише результат;
- б) пояснити класу, що похвала стосується лише цього учня;
- в) ігнорувати реакцію класу;

г) дати можливість іншим учням проявити себе, щоб похвала мала колективний ефект;

д) використати похвалу як спосіб покарання інших.

26. У класі виникла суперечка між двома учнями. Учитель втручається. Які умови педагогічного такту визначають ефективність його дій?

а) вміння враховувати індивідуальні особливості учнів;

б) вміння передбачати реакцію колективу;

в) використання суворих покарань без пояснень;

г) ігнорування конфлікту;

д) виклик батьків для вирішення ситуації.

27. Учитель робить зауваження одному учневі. Якщо клас підтримує дії вчителя, вплив поширюється на всіх. Якщо ні – ефекту не буде. Яка умова педагогічного такту тут ключова?

а) вміння враховувати індивідуальні особливості учня;

б) вміння передбачати реакцію учнівського колективу;

в) використання стандартних методів незалежно від ситуації;

г) суворе дотримання дисципліни без пояснень;

д) ігнорування моральних суперечностей.

28. Учитель хоче зробити зауваження учневі, який відволікає клас. Щоб дія була тактовною, потрібно врахувати...

а) лише навчальну програму;

б) індивідуальні особливості учня;

в) характер ситуації та обстановку;

г) реакцію учнівського колективу;

д) лише власний стиль викладання.

29. Проаналізуйте реакції вчителя на затримку учнем відповіді на питання уроку. Яка з них відповідає вимогам педагогічного такту?

а) «Сідай, як завжди нічого не знаєш...»;

б) «Поки ти зберешся рота розкрити, он скільки рук піднялося...»;

в) «Чекати на твою відповідь – гаяти час...»;

г) «Ти всіх затримуєш. Швидше, ми не можемо чекати...»;

д) «Зосередься. Ми повернемося до цього питання пізніше...».

30. Оцініть дії учителя. Чи був педагог тактовним у цій ситуації?

На уроці читання викликаний до дошки учень ґрунтовно і з почуттям відповідає на поставлене запитання, а вчитель у цей час дивиться у вікно. Учень зупиняється. Не повертаючи голови, учитель говорить: «Відповідай, відповідай – я слухаю» і знову дивиться у вікно. Учень продовжує говорити, але відповідь його стає блідою, невиразною.

а) так, учитель був тактовним, адже він дозволив учневі продовжити відповідь;

б) так, учитель був тактовним, бо не перебивав учня;

в) ні, учитель не був тактовним, адже його байдужа поведінка знизилася мотивацію учня;

г) так, учитель був тактовним, бо дав учневі свободу висловлюватися;

д) ні, учитель не був тактовним, бо відволікався на інші справи, демонструючи незацікавленість.

Тема 9. Технології організації педагогічної взаємодії.

1. Технології педагогічної взаємодії – це...

- а) сувора система покарань, яка забезпечує дисципліну в класі;
- б) набір стандартних методів навчання, що застосовуються незалежно від ситуації;
- в) виключно індивідуальна робота з учнем без урахування колективу;
- г) цілісна система методів, прийомів і способів організації спілкування між учителем та учнями, яка забезпечує ефективне навчання й виховання;
- д) формальне дотримання навчальної програми без урахування психологічного клімату.

2. Що є основою технологій організації педагогічної взаємодії?

- а) використання лише авторитарних методів;
- б) формальне виконання навчальної програми;
- в) системне застосування прийомів комунікації, співпраці та управління взаємодією;
- г) ігнорування індивідуальних особливостей учнів;
- д) виключно контроль дисципліни.

3. Що означає «комунікативна атака» у технології педагогічної взаємодії?

- а) публічне покарання учня;
- б) завоювання ініціативи, встановлення емоційного й ділового контакту;
- в) ігнорування реакції класу;
- г) використання стандартних методів незалежно від ситуації;
- д) порівняння учнів між собою.

4. Що є ключовою умовою ефективної педагогічної взаємодії?

- а) байдужість учителя до емоцій учнів;
- б) вміння прогнозувати реакцію колективу та коригувати власні дії;
- в) використання лише стандартних методів навчання;
- г) ігнорування моральних суперечностей;
- д) суворе дотримання програми без адаптації.

5. Технологія ситуації успіху – це...

- а) система покарань, яка змушує учнів уникати помилок;
- б) методика, що ґрунтується на порівнянні учнів між собою;
- в) педагогічна технологія, спрямована на створення умов, за яких кожен учень може пережити радість досягнення, відчутти власну значущість і впевненість у своїх силах;
- г) використання лише високих оцінок для підтримки мотивації;
- д) формальне виконання навчальної програми без урахування емоційного стану учнів.

6. Учень довго працював над завданням, але результат вийшов слабким. Як учитель може створити ситуацію успіху?

- а) публічно сказати, що робота невдала;
- б) підкреслити старанність учня, знайти позитивні моменти в роботі;
- в) дати учневі додаткове завдання, яке він зможе виконати краще;

- г) порівняти його роботу з більш успішними учнями;
- д) ігнорувати старання, щоб не витратити час.

7. Учень соромиться виступати перед класом. Як учитель може використати технологію ситуації успіху?

- а) суворо вимагати повного виступу;
- б) дати можливість відповісти частково, підтримати доброзичливим словом;
- в) викликати іншого учня, щоб не затримувати урок;
- г) поступово збільшувати обсяг виступів, щоб учень відчув упевненість;
- д) публічно сказати, що він не готовий.

8. Учень отримав нижчу оцінку, ніж очікував, і засмутився. Як учитель може створити ситуацію успіху?

- а) сказати, що оцінка – це його проблема;
- б) пояснити значення оцінки як орієнтира для розвитку;
- в) підкреслити сильні сторони учня та його старанність;
- г) порівняти його з більш успішними однокласниками;
- д) дати шанс виправити помилку й отримати кращий результат.

9. У груповій роботі один учень не встигає виконати свою частину. Як учитель може створити ситуацію успіху для нього?

- а) сказати, що він винен у затримці групи;
- б) публічно порівняти його з більш успішними дітьми;
- в) підкреслити значення співпраці та підтримки;
- г) перерозподілити завдання так, щоб учень міг внести свій вклад;
- д) дати йому простіше завдання, яке він зможе виконати.

10. Які умови є ключовими для технології ситуації успіху?

- а) врахування індивідуальних особливостей учня;
- б) створення позитивного психологічного клімату;
- в) використання лише високих оцінок;
- г) поступове ускладнення завдань для формування впевненості;
- д) ігнорування емоційного стану учнів.

11. Діалогічне навчання – це...

- а) метод навчання, що ґрунтується на суворому контролі та односторонньому поясненні матеріалу вчителем;
- б) організація уроку у формі монологу, де учні лише слухають і відтворюють інформацію;
- в) формальне виконання навчальної програми без урахування емоційної залученості учнів;
- г) використання лише індивідуальної роботи без урахування колективної взаємодії;
- д) педагогічна технологія, яка базується на організації навчального процесу у формі діалогу між учителем та учнями, а також між самими учнями, спрямована на розвиток мислення й комунікативних навичок.

12. Метод відкритих запитань – це...

- а) постановка запитань, що мають лише одну правильну відповідь;
- б) використання запитань для перевірки пам'яті учнів;

- в) педагогічний прийом, що спонукає учнів до роздумів, аргументації та пошуку власних рішень, не маючи однозначної відповіді;
- г) метод суворого контролю знань через тестування;
- д) формальне повторення матеріалу без дискусії.

13. На уроці «Я досліджую світ» учитель говорить про природу восени. Учні спостерігають за змінами в парку: жовтіє листя, відлітають птахи, стає прохолодніше. Учитель хоче використати метод відкритих запитань, щоб спонукати дітей до роздумів і власних висновків.

Яке запитання буде прикладом відкритого запитання для молодших школярів?

- а) «Якого кольору стає листя восени?»
- б) «Скільки птахів відлітає у вирій?»
- в) «Чому, на вашу думку, восени птахи відлітають у теплі краї? як це допомагає їм вижити?»
- г) «Чи холодно восени?»
- д) «Яка температура повітря восени?»

14. Асертивне спілкування – це...

- а) спосіб взаємодії, що ґрунтується на агресії та примусі;
- б) комунікативний стиль, який передбачає відкритість, впевнене висловлення власної позиції без агресії та приниження співрозмовника, з повагою до прав і почуттів інших;
- в) пасивна форма спілкування, коли людина уникає висловлення власної думки;
- г) маніпулятивне спілкування, спрямоване на приховане досягнення власних цілей;
- д) формальне виконання ролі без врахування емоційного стану співрозмовника.

15. На уроці учень перебиває вчителя, голосно коментуючи відповідь однокласника. Клас починає сміятися. Учитель має відреагувати так, щоб: зберегти повагу до учня, не принизити його перед класом, водночас чітко показати неприпустимість поведінки. Яка реакція вчителя буде прикладом асертивного спілкування?

- а) «Замовкни негайно, інакше отримаєш зауваження в щоденник!»
- б) Учитель ігнорує поведінку, продовжуючи урок.
- в) Учитель робить вигляд, що нічого не сталося, і дозволяє учневі говорити далі.
- г) «Ти завжди заважаєш, нічого нового від тебе немає».
- д) «Я бачу, що ти хочеш висловитися. Давай дочекаємося, коли твій однокласник закінчить, і тоді ти матимеш слово».

16. Метод проєктів – це...

- а) виконання лише індивідуальних завдань без співпраці;
- б) технологія навчання, що ґрунтується на виконанні практично значущих завдань, які потребують самостійності, співпраці та творчості;
- в) метод суворого контролю знань через тестування;
- г) формальне повторення матеріалу без створення нового продукту;
- д) використання лише готових підручників без пошуку додаткової інформації.

17. Учні 3 класу готують проєкт «Ми – друзі природи». Один учень не встигає зібрати матеріали про рослини у своєму мікрорайоні. Які дії вчителя допоможуть організувати роботу так, щоб учень відчув успіх?

- а) сказати, що він винен у затримці групи;
- б) перерозподілити завдання: учень може зробити малюнки або фото, а інші допоможуть з текстом;
- в) ігнорувати його участь у проєкті;
- г) порівняти його з більш успішними дітьми;
- д) підкреслити значення навіть невеликого внеску кожного учня.

18. Учні 4 класу працюють над проєктом «Історія нашої школи». Одна група збирала багато фотографій, але не знає, як їх систематизувати. Які кроки вчителя відповідають методу проєктів?

- а) дати готовий план і вимагати його виконання без змін;
- б) запропонувати дітям самостійно придумати спосіб упорядкування (альбом, презентація, виставка);
- в) сказати, що фото не потрібні, головне – текст;
- г) порадити кілька варіантів і дозволити групі обрати найзручніший;
- д) виконати роботу за дітей, щоб не витратити час.

19. Парне навчання – це...

- а) метод, коли учні працюють лише індивідуально, без взаємодії;
- б) формальне повторення матеріалу без співпраці;
- в) використання лише фронтальної роботи під керівництвом учителя;
- г) метод суворого контролю знань через тестування;
- д) форма організації навчання, де учні виконують завдання у парах, навчаючи й підтримуючи один одного.

20. Які умови забезпечують успішність парного навчання?

- а) доброзичлива атмосфера та взаємна підтримка;
- б) відсутність комунікації між учнями;
- в) постійне порівняння учнів між собою;
- г) чітке завдання та інструкція від учителя;
- д) ігнорування індивідуальних особливостей учнів.

21. Метод педагогічного партнерства – це...

- а) форма взаємодії, де учитель виступає єдиним джерелом знань, а учні лише слухають;
- б) спосіб організації навчання, що ґрунтується на рівності позицій учителя й учнів, спільному прийнятті рішень, взаємній повазі та співробітництві;
- в) метод контролю, який передбачає сувору дисципліну та покарання;
- г) пасивна форма навчання, коли учні виконують завдання без пояснень і обговорень;
- д) маніпулятивна взаємодія, спрямована на приховане досягнення цілей учителя.

22. Метод емпатійного слухання – це...

- а) спосіб спілкування, коли учитель уважно слухає учня, намагається зрозуміти його емоції та потреби, демонструє підтримку й доброзичливість;
- б) метод контролю, що ґрунтується на суворій дисципліні та покараннях;
- в) пасивне слухання без реакції чи зворотного зв'язку;

г) маніпулятивне спілкування, спрямоване на приховане досягнення власних цілей учителя;

д) формальне виконання ролі без врахування емоційного стану учня.

23. Метод «комунікативної атаки» – це...

а) спосіб організації уроку, коли учитель одразу встановлює контакт з класом, швидко залучає учнів до спілкування та активної діяльності, створюючи позитивний настрій на початку заняття;

б) метод суворого контролю, що передбачає покарання учнів за неуважність;

в) пасивна форма взаємодії, коли учитель чекає, поки учні самі почнуть працювати;

г) маніпулятивне спілкування, спрямоване на приховане досягнення власних цілей учителя;

д) формальне виконання навчальної програми без урахування емоційного стану класу.

24. Учитель заходить до класу на урок «Я досліджую світ». Діти ще не налаштовані на роботу: хтось розмовляє, хтось розглядає зошити, атмосфера розсіяна. Учитель вирішує використати метод комунікативної атаки, щоб одразу привернути увагу й створити позитивний настрій.

а) учитель мовчки відкриває журнал і починає перевіряти присутність;

б) учитель суворо наказує: «Тихо! Відкрийте зошити!»

в) учитель енергійно запитує: «А хто сьогодні бачив, як змінилася погода? Які ознаки осені ви помітили?»

г) учитель ігнорує шум і починає пояснювати тему;

д) учитель робить зауваження окремим учням, не звертаючись до всього класу.

25. Метод прогнозування реакцій – це...

а) спосіб організації навчання, що ґрунтується на суворому контролі та покараннях;

б) пасивне очікування відповідей учнів без підготовки;

в) метод формального повторення матеріалу без урахування індивідуальних особливостей;

г) педагогічний прийом, який полягає у передбаченні можливих відповідей, дій чи емоцій учнів та підготовці варіантів реагування з боку вчителя;

д) маніпулятивна взаємодія, спрямована на приховане досягнення цілей учителя.

26. Що означає прийом «трьох плюсів» при встановленні контакту?

а) використання суворого тону, наказів і контролю;

б) посмішка, звернення на ім'я, комплімент;

в) ігнорування емоційного стану учня;

г) використання лише жестикуляції;

д) формальне повторення інструкцій без емоційності.

27. Які особливості голосу та погляду сприяють ефективній педагогічній взаємодії, забезпечуючи довіру, мотивацію та психологічний комфорт учнів?

а) голос довірчий або переконливий, погляд прямий та доброзичливий;

б) голос суворий, але врівноважений; погляд стриманий, без агресії;

в) голос монотонний, погляд байдужий;

г) голос формально-офіційний, погляд відсутній або спрямований у документи;

- д) голос агресивний, погляд осудливий;
- е) голос надмірно захоплений, погляд занадто інтенсивний;

28. Які аспекти педагогічної взаємодії відносяться до зовнішніх?

- а) емоційний стан учителя;
- б) психологічна сутність поведінки учня;
- в) голос, погляд, жести;
- г) вміння встановлювати контакт;
- д) надія на взаєморозуміння.

29. Що належить до внутрішніх аспектів педагогічної взаємодії?

- а) голос, погляд, жести;
- б) емоційний стан, психологічна сутність поведінки, вміння встановлювати контакт;
- в) використання компліментів;
- г) використання ритму мовлення;
- д) зовнішня техніка спілкування.

30. На уроці після перерви учні збуджені, голосно розмовляють і не можуть зосередитися. Учитель вирішує використати особливий ритм мовлення, щоб повернути увагу класу.

- а) учитель починає говорити повільно, спокійним голосом, робить паузи, дивиться доброзичливо – поступово клас заспокоюється;
- б) учитель постійно підвищує голос, намагаючись перекричати шум;
- в) учитель говорить дуже швидко, щоб «захопити» увагу, але діти ще більше збуджуються;
- г) учитель ігнорує шум і продовжує пояснювати матеріал;
- д) учитель використовує ритм лише для того, щоб зробити зауваження окремим учням.

Тема 10. Конфлікти в педагогічній взаємодії.

1. Конфлікт – це...

- а) звичайна суперечка між учнями, яка швидко минає.;
- б) будь-яке емоційне висловлювання у спілкуванні;
- в) зіткнення протилежних інтересів, цілей, позицій чи думок між людьми або групами;
- г) процес навчання, що викликає труднощі у засвоєнні матеріалу;
- д) невміння домовитися під час групової роботи.

2. Педагогічний конфлікт – це...

- а) будь-яка суперечка між учнями на перерві;
- б) емоційне висловлювання вчителя під час уроку;
- в) зіткнення протилежних інтересів, цілей, позицій чи поглядів між учасниками педагогічного процесу;
- г) невміння домовитися під час групової роботи;
- д) звичайна дисциплінарна проблема, яку можна вирішити покаранням.

3. Встановіть відповідність між типами конфліктів та їх характеристиками.

Тип конфлікту	Характеристика
---------------	----------------

а) внутрішньоособистісний	1. Конфлікт між двома особистостями (учитель – учень, учень – учень).
б) міжособистісний	2. Конфлікт між двома групами (наприклад, між класами, колективами, націями)
в) внутрішньогруповий	3. Зіткнення інтересів, цінностей, культурних традицій чи політичних позицій між представниками різних націй або етнічних груп.
г) міжгруповий	4. Конфлікт у групі між окремою особистістю та групою (учень проти класу).
д) міжнаціональний конфлікт	5. Конфлікт на рівні однієї особистості (боротьба мотивів, сумнівів, внутрішніх позицій).

4. **Запропонуйте варіанти вирішення конфлікту.** Конфлікт: Учень каже: «Це моє місце, не сідай тут!»

5. **Запропонуйте варіанти вирішення конфлікту.** Конфлікт: Клас відмовляється виконувати завдання, бо вважає його занадто складним.

6. **Запропонуйте варіанти вирішення конфлікту.** Конфлікт: Один учень назвав іншого образливим словом.

7. **Запропонуйте варіанти вирішення конфлікту.** Конфлікт: У групі діти сперечаються, чию ідею взяти для малюнка.

8. **Запропонуйте варіанти вирішення конфлікту.** Конфлікт: Двоє учнів сперечаються, хто перший піде на гойдалку.

9. **Встановіть відповідність між стратегіями та їх характеристиками (за К.У. Томасом і Р.Х. Кілменном).**

Стратегія поведінки педагога	Характеристика
а) уникнення	3. Педагог наполягає на власній позиції, прагне «виграти» у конфлікті.
б) пристосування	2. Педагог відходить від конфлікту, не вступає у суперечку, відкладає вирішення.
в) конкуренція	3. Педагог разом з іншою стороною шукає рішення, яке максимально враховує інтереси всіх.
г) компроміс	4. Обидві сторони йдуть на поступки, щоб знайти середнє рішення.
д) співпраця	5. Педагог поступається, приймає позицію іншої сторони, щоб зберегти стосунки.

10. **Який стиль поведінки вчителя у разі конфлікту з учнем найкраще сприяє конструктивному вирішенню проблеми?**

- а) компроміс;
- б) пристосування;
- в) співпраця;
- г) ухилення;
- д) суперництво;

11. Визначте, яку стратегію поведінки педагога в конфліктній ситуації представлено в ситуації. У класі двоє учнів голосно сперечаються й заважають іншим працювати. Учитель швидко втручається, не вислуховуючи сторони, і каже: «Замовкніть негайно! Якщо ще раз почую суперечку – обидва отримаєте двійку!»

12. Визначте, яку стратегію поведінки педагога в конфліктній ситуації представлено у наведеному прикладі. У класі двоє учнів посварилися через іграшку. Вони голосно сперечаються, але вчитель робить вигляд, що нічого не сталося. Він не втручається, поки сварку не почують інші дорослі або поки вона не завадить йому проводити урок. Тоді вчитель просить чергових учнів чи старосту класу самостійно владнати ситуацію.

13. Визначте, яку стратегію поведінки педагога в конфліктній ситуації представлено у наведеному прикладі. Двоє учнів у класі посварилися через кольорові олівці. Вони сперечаються, хто має право користуватися ними першим. Учитель бачить, що діти сваряться, але каже: «Ніякого конфлікту немає, працюйте далі!». Він не намагається розібратися в ситуації й робить вигляд, що проблеми не існує.

14. Визначте, яку стратегію поведінки педагога представлено у цій ситуації. У класі двоє учнів посварилися через книжку: один хотів узяти її першим, інший – теж. Учитель не робить поспішних висновків, а уважно спостерігає за дітьми. Він думає, як може розвиватися конфлікт: чи діти самі домовляться, чи сварка посилиться. Учитель враховує вік дітей, їхній настрій, рівень вихованості та попередній досвід. Потім він тактовно втручається, пропонуючи рішення, яке допоможе дітям навчитися домовлятися й поважати одне одного.

15. Що є першим кроком у технології вирішення конфлікту з учнями?

- а) визначення позитивного результату;
- б) визначення сутності проблеми;
- в) аналіз наслідків у перспективі;
- г) вибір способів взаємодії;
- д) аналіз взаємин між учасниками до виникнення конфлікту.

16. Позначте твердження як «Вірно» або «Невірно». Оберіть правильний варіант відповіді.

1. Педагог має визначити мету учасників конфлікту.

а) Вірно б) Невірно

2. Позитивний результат повинен задовольняти лише одну сторону.

а) Вірно б) Невірно

3. Аналіз наслідків потрібен для прогнозування майбутньої атмосфери в класі.

а) Вірно б) Невірно

17. Учні посварилися через підручник. Учитель думає, як може розвиватися конфлікт, і обирає спосіб вирішення, що не принижує жодну зі сторін.

Який етап технології він застосував?

- а) визначення сутності проблеми;
- б) вибір способів взаємодії;
- в) аналіз взаємин;

- г) аналіз наслідків;
- д) визначення результату.

18. Проаналізуйте запропоновані конфліктні ситуації, відповідаючи на запитання: що стало причиною конфлікту?

Урок математики в 4 класі. Біля дошки двоє хлопчиків виконують індивідуальні завдання. Одному з них, очевидно, важко дається робота: часто витирає написане, оглядається на дітей. Вчителька перевіряє виконання завдань учнями. Підходить до цього хлопчика і каже: «Ну от, завжди він так, цей Олег! Подивіться, нічого-то він не знає!» Олег спалахнув, зі злістю крикнув: «От і вчись сама!» – і вибіг з класу.

19. Яка з наведених функцій є деструктивною у педагогічній взаємодії?

- а) використання довірчого голосу та доброзичливого погляду;
- б) надмірний контроль і придушення ініціативи учнів;
- в) демонстрація надії на взаєморозуміння;
- г) навіювання учневі його значущості;
- д) використання «трьох плюсів» (посмішка, ім'я, комплімент).

20. Які з наведених функцій можна віднести до позитивних у конфлікті?

- а) сприяє виявленню прихованих проблем та суперечностей, які потребують вирішення;
- б) руйнує довіру між учасниками взаємодії;
- в) сприяє розвитку навичок аргументації та комунікації;
- г) викликає емоційне виснаження та втрату мотивації;
- д) сприяє пошуку нових рішень і стимулює творчість.

21. Установіть відповідність між елементами структури конфліктної ситуації та їх характеристиками.

Елементи	Характеристики
1. Суб'єкти конфлікту	а) те, через що виникає суперечність (ресурс, цінність, правило, оцінка).
2. Об'єкт конфлікту	б) конкретні люди чи групи, які беруть участь у конфлікті.
3. Умови виникнення	в) внутрішні причини, що спонукають до участі (потреби, інтереси, цінності).
4. Мотиви учасників	г) зовнішні фактори, що сприяють виникненню (ситуація в класі, умови навчання, атмосфера).
5. Дії та поведінка сторін	д) реальні кроки, які здійснюють сторони (словесні репліки, дії, жести).

22. На уроці математики учитель дає завдання: «Розв'яжіть приклад у зошиті». Один учень сидить мовчки й нічого не пише. Учитель очікував, що всі одразу почнуть працювати, і не передбачив такої поведінки. Він відчуває роздратування й каже суворим тоном: «Чому ти не працюєш? Починай негайно!». Учень ще більше знітився, бо насправді він не зрозумів умову задачі, але не наважився сказати про це.

Які причини виникнення конфлікту проявилися у ситуації?

- а) учитель не зміг передбачити можливу поведінку учня;

- б) учитель мав обмежену інформацію про справжні причини відмови;
- в) учитель відреагував емоційно (роздратування, тиск), що посилює конфлікт;
- г) учитель не перевіряв, чи зрозумів учень завдання, і не надав підтримки;
- д) учитель обрав неефективний спосіб впливу (наказовий тон замість емпатійного слухання).

23. На уроці української мови учень неправильно відповів на запитання. Учитель, замість підтримки чи пояснення, говорить перед усім класом: «Ти завжди нічого не знаєш. Подивіться, діти, він знову помилився!» Яка причина конфліктної ситуації?

- а) нездатність учителя прогнозувати поведінку учня;
- б) обмеженість інформації про справжні мотиви поведінки;
- в) намагання педагога будь-якими засобами зберегти свій соціальний статус шляхом зниження статусу дитини;
- г) учитель не перевіряв, чи зрозумів учень завдання, і не надав підтримки;
- д) учитель обрав неефективний спосіб впливу (наказовий тон замість емпатійного слухання).

24. До негативних стереотипів педагогічної поведінки, що стимулюють розвиток конфліктів, належать...

- а) емоційні спалахи та дратівливість через дрібниці;
- б) використання «трьох плюсів» (посмішка, звернення на ім'я, комплімент);
- в) відкритий розподіл дітей за симпатіями;
- г) залякування та вимоги у формі погроз;
- д) надмірна фіксація уваги на недоліках дітей;
- е) привселюдні образи та негативна оцінка;
- є) демонстрація надії на взаєморозуміння;
- ж) використання довірчого голосу та доброзичливого погляду;
- з) підтримка учня у складній ситуації;
- и) безпідставні дії, що не мають логічного пояснення.

25. Булінг (цькування) – це...

- а) дружнє змагання між учнями, яке мотивує до навчання;
- б) дії або бездіяльність, що містять психологічне, фізичне, економічне чи сексуальне насильство, у тому числі з використанням електронних засобів, і спричиняють шкоду психічному або фізичному здоров'ю;
- в) будь-яке порушення дисципліни на уроці;
- г) конфлікт між учителем і учнем, що виник через непорозуміння;
- д) повторюване насміхання, приниження або ізоляція, що завдає шкоди дитині.

26. Установіть відповідність між формами булінгу та їх описами.

Форми булінгу	Опис прояву
1. Психологічний булінг	а) Вимагання грошей, крадіжки, навмисне знищення майна.
2. Фізичний булінг	б) Непристойні жести, коментарі, дотики, сексуальні натяки.
3. Економічний булінг	в) Приниження, образи, погрози, ізоляція, поширення чуток.

4.Сексуальний булінг	г) Образливі повідомлення, публікації, фото чи відео в інтернеті.
5.Кібербулінг	д) Удари, штовхання, пошкодження особистих речей.

27. Які з наведених заходів належать до ефективної протидії булінгу серед дітей молодшого шкільного віку?

- а) формування культури доброзичливого спілкування та взаємоповаги в класі;
- б) використання залякування та покарання як основного способу впливу;
- в) проведення класних годин і тренінгів з розвитку емпатії та ненасильницької комунікації;
- г) відкрите порівняння дітей між собою («дивіться, хто кращий, а хто гірший»);
- д) залучення батьків до обговорення проблеми та спільного пошуку рішень;
- е) ігнорування проявів агресії, щоб «діти самі розібралися».

28. Хто належить до учасників булінгу (цькування) в освітньому середовищі?

- а) агресор (той, хто здійснює булінг);
- б) потерпілий (той, хто зазнає булінгу);
- в) спостерігачі (свідки, які бачать ситуацію, але не втручаються);
- г) учитель, який проводить урок і не реагує на конфлікт;
- д) батьки, які підтримують дитину у навчанні, але не мають стосунку до конфлікту;
- е) однокласники, які можуть або підтримувати агресора, або захищати потерпілого;
- є) директор школи, який не знає про ситуацію;
- ж) шкільний психолог, який проводить профілактичні заняття;
- з) друзі потерпілого поза школою, які не є учасниками освітнього процесу;
- и) випадкові перехожі, які не мають стосунку до класу чи школи.

29. На перерві група учнів з 3-го класу починає насміхатися з однокласника через його новий рюкзак. Спочатку вони жартують, але згодом переходять до образливих прізвиськ. Один із дітей ховає рюкзак і каже: «Ти його не знайдеш, бо він нікому не потрібен!». Інші сміються, підтримують агресора, а потерпілий починає плакати й відчуває себе приниженим. Учитель, зайнятий розмовою з колегою, не помічає ситуації. Які ролі учасників булінгу проявилися у ситуації?

- а) агресор – учень, який насміхається та ховає рюкзак;
- б) потерпілий – учень, якого принижують;
- в) спостерігачі – діти, які сміються й підтримують агресора;
- г) учитель, який не втрутився;
- д) батьки потерпілого, які не були присутні.

30. Прочитайте ситуацію та визначте прояви й причини булінгу.

Хлопчик не зміг виконати вправу, і діти почали вигукувати: «Слабак!».

31. Прочитайте ситуацію та визначте прояви й причини булінгу.

Учні відмовилися брати однокласника до команди, сказавши: «Ти нам заважаєш, іди сам!».

32. Прочитайте ситуацію та визначте прояви й причини булінгу. Учні створили чат, де поширюють образливі картинки про однокласника.

ВІДПОВІДІ

Тема 1. Діяльність учителя початкових класів у вимірах професіоналізму, педагогічної культури та майстерності.

1. в; 2. б; 3. а; 4. б; 5. а; 6. г; 7. б; 8. в; 9. а; 10. б; 11. а; 12. г; 13. б; 14. а; 15. г; 16. а; 17. – конструктивна, організаторська, комунікативна, гностична, проектна; 18. – об'єктивні (недостатнє матеріально-технічне забезпечення закладу освіти, перевантаженість навчальних програм, велика кількість учнів у класі, нестабільність освітньої політики, відсутність належної методичної підтримки, низька мотивація учнів до навчання, проблеми з дисципліною, що мають соціальне або сімейне підґрунтя); об'єктивно-суб'єктивні (якість управління освітнім процесом, стиль керівництва адміністрації, взаємодія з батьками та колегами, організація професійного середовища, можливості для професійного розвитку, впровадження інноваційних методик (залежить від готовності педагога та підтримки системи, рівень професійної компетентності педагога); суб'єктивні (низький рівень емоційної саморегуляції, відсутність мотивації до саморозвитку, професійне вигорання, невпевненість у власних силах, труднощі з адаптацією до змін, обмежена рефлексивність або самокритичність, недостатня гнучкість у педагогічному стилі); 19. – загальна інформація про професію, виробнича характеристика, соціально-гігієнічні умови праці, професійні знання, уміння та навички (хард-скіли), психограма, можливості професійного розвитку; 20. – організація навчання та виховання учнів; 21. 1 – а, 2 – б, 3 – в, 4 – г, 5 – д; 22. а, в, г; 23. а, б, г; 24. в.

Тема 2. Педагогічна майстерність учителя та її елементи.

1. а; 2. в; 3. а; 4. в; 5. в; 6. б; 7. б; 8. в; 9. а; 10. г; 11. а; 12. б; 13. а; 14. б; 15. а; 16. б; 17. а; 18. б; 19. а; 20. а; 21. – полягає в тому, що педагогічні здібності – це особливості особистості, а педагогічні вміння – це окремі акти педагогічної діяльності, здійснювані людиною на високому рівні; 22. – педагогічна творчість; 23 – рефлексивні; 24. – перцептивні; 25. – дидактичні; 26. 1 – г, 2 – в, 3 – д, 4 – б, 5 – а; 27. а, в, г, д; 28. а, б, г; 29. в.

Тема 3. Педагогічна культура вчителя.

1. а; 2. б; 3. г; 4. а; 5. б; 6. в; 7. а; 8. г; 9. – педагогічні знання, педагогічне мислення, духовно-моральна культура, культура педагогічного спілкування, педагогічна етика, педагогічна майстерність; 10. – здійснення діагностики особистих якостей на предмет відповідності вимогам до педагогічної культури майбутнього вчителя; формування теоретичної бази здобувача освіти з проблем педагогічної культури; створення програми саморозвитку основних компонентів педагогічної культури; виконання вправ із розвитку культури спілкування, морально-етичної, правової, управлінської культури тощо; самоконтроль та самодіагностика набутих професійно-культурних якостей протягом педагогічних практик; 11. 1–

б, 2 – а, 3 – в, 4 – г, 5 – д; 12. а, в, д; 13. в; 14. а, б, г, е; 15. 1 – в, 2 – г, 3 – а, 4 – д, 5 – б.

Тема 4. Педагогічна майстерність як мистецька дія.

1. а; 2. б; 3. д; 4. б; 5. в; 6. б; 7. в; 8. в; 9. б; 10. а; 11. 1 – б, 2 – в, 3 – г, 4 – а, 5 – д; 12. а, в, г; 13. а, б, в, д; 14. а, б, в, д; 15. а, б, г, е; 16. а, б, г, е; 17. а, в, д, е.

Тема 5. Професійне мовлення педагога.

1. а; 2. в; 3. д; 4. б; 5. б; 6. г; 7. б; 8. б; 9. а; 10. б; 11. в; 12. д; 13. б; 14. а; 15. в; 16. б; 17. б; 18. а; 19. а; 20. а; 21. в; 22. а; 23. 1 – в, 2 – б, 3 – а, 4 – г, 5 – д; 24. 1 – в, 2 – а, 3 – г, 4 – д, 5 – б; 25. а, б, г; 26. а, в, г, д; 27. а, б, г; 28. а, в, г; 29. б.

Тема 6. Майстерність педагогічного спілкування.

1. а; 2. б; 3. в; 4. в; 5. г; 6. а; 7. г; 8. а; 9. а; 10. а; 11. а; 12. д; 13. б; 14. а; 15. 1 – г, 2 – в, 3 – д, 4 – б, 5 – а; 16. а; 17. б; 18. г; 19. б; 20. в; 21. Бар'єри: емоційна нестабільність, низький рівень саморегуляції, відсутність рефлексії. Шляхи: розвиток саморегуляції (аутотренінг, релаксація), рефлексія, підвищення компетентності, робота над емоційною стабільністю; 22. Бар'єри: шум, погані умови, перевантаженість програмою, нестача часу. Шляхи: оптимізація середовища, чітке планування, інтерактивні методи, групова робота; 23. Бар'єри: шум, погані умови, перевантаженість програмою, нестача часу. Шляхи: оптимізація середовища, чітке планування, інтерактивні методи, групова робота; 24. Бар'єри: нечітке мовлення, складні терміни, відсутність зворотного зв'язку. Шляхи: використання доступної мови, приклади й наочність, активне слухання, уточнення; 25. Очікувана відповідь: психологічні (страх, невпевненість), комунікативні (нечітке мовлення, відсутність зворотного зв'язку), соціальні (упередження, конфлікти), організаційні (шум, погані умови); 26. Бар'єри: страх, невпевненість, низька самооцінка, тривожність. Шляхи: створення атмосфери довіри, позитивне підкріплення, індивідуальний підхід, емпатія; 27. а; 28. а; 29. в.

Тема 7. Майстерність педагогічної взаємодії у професійній діяльності вчителя початкових класів.

1. а; 2. в; 3. б; 4. б; 5. б; 6. в; 7. б; 8. в; 9. в; 10. в; 11. в; 12. г; 13. Найефективніші гальмівні прийоми у наведеній ситуації: попередження (чітке, спокійне й адресне звернення до учня, яке сигналізує про неприпустимість його поведінки та встановлює межі), ласкавий докір, натяк (погляд, пауза, невербальний сигнал), удавана байдужість, паралельна педагогічна дія (вплив через колектив), засудження / обурення, покарання (як крайній захід); 14. Ефективний прийом: удавана байдужість – ігнорування дрібних провокацій, щоб не підсилювати їх значення; 15. Ефективний прийом: наказ – чітка вимога припинити дії, що порушують дисципліну; 16. Ефективний прийом: паралельна педагогічна дія –

вплив через колектив, коли група м'яко стимулює учня до співпраці; 17. Ефективний прийом: засудження / обурення – вираження негативної оцінки поведінки, щоб показати її неприйнятність для класу; 18. Очікувана відповідь: заохочення (похвала, підкріплення маленького успіху); 19. Очікуваний вибір: прохання або переконування; 20. Очікуваний вибір: прохання – м'яке звернення вчителя («Спробуй, у тебе вийде»), яке стимулює активність без тиску; 21. Очікуваний вибір: переконування – учитель аргументовано пояснює значення участі, показує користь для учня та колективу, наводить приклади, що стимулюють бажання включитися в діяльність; 22. Приклад відповіді: «Я відчуваю труднощі пояснювати матеріал, коли мене перебивають. Мені важливо, щоб усі слухали уважно»; 23. Приклад відповіді: «Я хвилююся, коли ви розмовляєте під час контрольної, бо іншим важко зосередитися»; 24. Приклад відповіді: «Я засмучуюся, коли бачу, що завдання не виконане, бо мені важливо, щоб ви готувалися»; 25. Приклад відповіді: «Я відчуваю труднощі організувати групову роботу, коли хтось не бере участі. Мені важливо, щоб усі були активними»; 26. Очікуваний результат: а і в – «Ти-повідомлення», б і г – «Я-повідомлення»; 27. «Ти погано підготувався» – «Я засмучуюся, коли бачу, що завдання не виконане, бо мені важливо, щоб ви готувалися». «Ти не слухаєш мене» – «Мені складно пояснювати матеріал, коли мене не слухають, бо я хочу, щоб усі зрозуміли тему». «Ти постійно запізнюєшся» – «Я відчуваю роздратування, коли урок починається із запізнення, бо мені важливо працювати відразу».

Тема 8. Педагогічна етика та педагогічний такт.

1. д; 2. в; 3. в; 4. в; 5. г; 6. б; 7. а; 8. б; 9. б; 10. в; 11. г; 12. в; 13. д; 14. г; 15. б; 16. в; 17. а; 18. в; 19. д; 20. б; 21. в; 22. а; 23. в; 24. б, в; 25. а, в; 26. а, б; 27. б; 28. б, в, д; 29. д; 30. в, д.

Тема 9. Технології організації педагогічної взаємодії.

1. г; 2. в; 3. б; 4. б; 5. в; 6. б, в; 7. б, г; 8. б, в, д; 9. в, г, д; 10. а, б, г; 11. д; 12. в; 13. в; 14. б; 15. д; 16. б; 17. б; 18. б, г; 19. д; 20. а, г; 21. б; 22. а; 23. а; 24. в; 25. г; 26. б; 27. а; 28. в; 29. б; 30. а.

Тема 10. Конфлікти в педагогічній взаємодії.

1. в; 2. в; 3. а-5, б-1, в-4, г-2, д-3; 4. Позитивне розв'язання: Учитель допомагає домовитися: один сідає сьогодні, інший завтра, або знаходять інше зручне місце. 5. Позитивне розв'язання: Учитель ділить завдання на етапи, дає підтримку й заохочення; 6. Позитивне розв'язання: Учитель навчає використовувати «Я-повідомлення»: «Мені неприємно, коли мене так називають. Я хочу, щоб ми дружили»; 7. Позитивне розв'язання: Учитель пропонує поєднати ідеї або зробити спільний малюнок, де кожен додасть свою частину; 8. Позитивне розв'язання: Учитель вводить правило: «Хто перший став у чергу – той іде першим»; 9. а-2, б-5, в-1, г-4, д-3; 10. в; 11. Позиція силового (авторитарного)

втручання в конфлікт; 12. У наведеній ситуації представлено стратегію уникнення (невтручання); 13. Це приклад стратегії заперечення конфлікту (невизнання його існування); 14. Це приклад професійної позиції педагога, зорієнтованої на розвиток дитини, пошук шляхів вирішення конфлікту; 15. б; 16. 1а, 2б, 3а; 17 б; 18. Причиною конфлікту стало некоректне висловлювання педагога, яке принизило учня перед колективом і загостило його внутрішню невпевненість; 19. б; 20. а, в, д; 21. 1 – б, 2 – а, 3 – г, 4 – в, 5 – д; 22. а, б; 23. в; 24. а, в, г, д, е, и; 26. 1-в, 2-д, 3-а, 4-б, 5-г; 27. а, в, д; 28. а, б, в, г, е; 29. а, б, в, г; 30. Булінг: фізичний + психологічний (приниження через фізичні можливості). Дії вчителя: педагог має підтримати дитину словами: «Кожен має свої сильні сторони, давайте спробуємо разом», і запропонував альтернативну вправу; 31. Булінг: психологічний (ізоляція). Дії вчителя: педагог не втрутився, фактично підтримав ізоляцію, що посилює булінг; 32. Булінг: кібербулінг. Дії вчителя: педагог має організувати бесіду з класом і батьками, пояснити небезпеку кібербулінгу, домовитися про правила онлайн-спілкування.

Список рекомендованої літератури

Основна:

1. Галузьяк В. М., Холковська І. Л. Педагогічна конфліктологія: навч. посіб. Вінниця: «Нілан ЛТД», 2015. 208 с.
2. Добридень А.В. Практикум з основ педагогічної майстерності. Умань: Алмі, 2017. 216 с.
3. Основи педагогічної майстерності: практикум / Холковська І.Л., Волошина О.В., Губіна С.І. Вінниця: «Твори», 2019. 240 с.
4. Педагогічна комунікація: практикум для студентів спеціальності 013 «Початкова освіта» освітнього ступеня магістр / укладач О. М. Фенцик. Мукачево: вид-во МДУ, 2019. 162 с.
5. Про освіту (2017): Закон України від 5 вересня 2017 р. № 2145-VIII. *Голос України*. № 178/179 від 27 вересня 2017 р.
6. Професійний стандарт за професіями «Вчитель закладу загальної середньої освіти», «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)». [Електронний ресурс]. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/zatverdzheno-profstandart-vchitelya-ro> (Дата звернення: 1.04.2024).
7. Професійний стандарт «Вчитель закладу загальної середньої освіти». URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennia-profesiinoho-standartu-vchytel-zakladu-zahalnoi-serednoi-osvity> (Дата звернення: 20.05.2025).
8. Філатова Л. С. Педагогічна майстерність: навчальний посібник для здобувачів вищої освіти педагогічних університетів за спеціальностями 013 Початкова освіта; 016 Спеціальна освіта. Харків: ХНПУ, 2021. 90 с.

Додаткова:

1. Коновальчук І. М. Інтерактивні методи підготовки майбутніх учителів початкової школи до взаємодії з дітьми та батьками. *Майстерність комунікації у мистецькій і професійній освіті: у 2-х ч. / за заг. ред. Н. Є. Колесник, О. М. Піддубної, О. М. Марущак*. Житомир, 2020. Ч. II. С. 60-63.
2. Коновальчук І. М. Методологічні підходи до організації підготовки майбутніх педагогів до міжособистісної взаємодії з дітьми та батьками *Управління соціально-економічним розвитком регіону та оцінка його ефективності в умовах децентралізації : матеріали II Всеукр. наук. - прак. Інтернет-конф. : електрон. зб. тез-доп. м. Житомир, 30 квіт. 2020 р.) / За ред. Т. В. Семенюк, Г. В. Циганенко*. Житомир : ЖІ МАУП, 2020. С. 186-191.
3. Коновальчук І. М. Особливості готовності майбутніх вчителів до вирішення педагогічних конфліктів. *Сучасні тенденції і пріоритети в підготовці майбутніх фахівців дошкільної та початкової освіти: зб. наук.-метод праць за заг. ред. В. Є. Литньова, Н. Є. Колесник, Т. В. Завязун*. Вид-но «Полісся». У 3-х ч., 2016. С. 156-159.
4. Коновальчук І. М. Психолого-педагогічна культура взаємодії батьків з дітьми. *Освітні інновації: філософія, психологія, педагогіка : матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції, 3 грудня 2015 року*. Суми. Вид-но «Мрія», 2015. С. 212-216.

5. Основи педагогічної майстерності: навчально-методичний комплекс для студентів педагогічних університетів / І.В. Кіреєва. Бердянськ, 2013. 175 с.
6. Педагогічна майстерність: Підручник / І.А. Зязюн, Л.В. Крамушенко, І.Ф. Кривонос та ін.; За ред. І.А. Зязюна. Київ. СПД Богданова А.М., 2008. 350 с.
7. Педагогічна майстерність: Підручник / І.А. Зязюн, Л.В. Крамущенко, І.Ф. Кривонос та ін.; За ред. І.А. Зязюна. 2 вид. К. : Вища шк., 2004. 422 с.
8. Прийоми педагогічної техніки. Свобода вибору. Діяльність. Зворотній зв'язок. Ідеальність: посібник для вчителя /О.А. Гін. Х.: Вид. група «Основа», 2019. 112 с.
9. Сисоєва С. О. Основи педагогічної творчості: підруч. для студ. вищ. пед. навч. закл. К.: Міленіум, 2006. 345 с.
10. Соціально-педагогічні умови співпраці навчального закладу з батьками як фактор підвищення якості освіти / укладач: Замулко О.І., завідувач лабораторії розвитку освіти та педагогічних інновацій КНЗ «ЧОПОПП ЧОР». Черкаси, 2016. 258 с.
11. Федорчук В.В Основи педагогічної майстерності. Кам'янець-Подільський: Видавець Зволейко Д., 2008. 140 с.
12. Шанскова Т. І., Коновальчук І. М., Рудницька Н. Ю. Педагогічна майстерність вчителя при формуванні математичної компетенції учнів початкових класів на дидактичних засадах нової української школи. Інноваційна педагогіка. 2025. Вип. 79, т. 2. С. 33-37.
13. Шанскова Т. І., Коновальчук І. М., Рудницька Н. Ю. Особливості професійної підготовки майбутніх вчителів початкових класів до впровадження креативних освітніх технологій [Електронний ресурс]. Вісник науки та освіти. 2024. № 8 (26). С. 1281-1290.
14. Щербина Д. В. Невербальна культура педагога: методичні рекомендації до проведення лабораторних занять з курсу «Основи педагогічної творчості та майстерності» Київ: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2012. 58 с.

Інтернет ресурси:

1. <https://mon.gov.ua/ua>
2. <http://www.nbu.gov.ua/>
3. <http://eprints.zu.edu.ua>
4. www.dnpgov.ua

Навчальне видання

Укладач:
Інна КОНОВАЛЬЧУК

**ЗБІРНИК ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ З ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ
«ПЕДАГОГІЧНА МАЙСТЕРНІСТЬ ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ»**

для здобувачів вищої освіти
Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)
Галузь знань А Освіта
Спеціальність А3 Початкова освіта

Видавництво Житомирського державного університету
імені Івана Франка
10008, м. Житомир, вул. Велика Бердичівська, 40
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи: ЖТ № 10 від 07.12.2004 р.
електронна пошта (E-mail): zu@zu.edu.ua